

65.12. 68

Névezetes ével

1988.március

P A L O T A I

K R Ó N I K A

A csanádpalotai Kelemen László Művelődési Ház honismereti
körének lapja

Honismeret, helytörténeti közlemények

Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság

Borítólap: Vass Józsefné

Kiadja: Csanádpalota Nagyközségi Közös Tanácsának Kelemen
László Művelődési Háza

Felelős kiadó: Erdélyi Lajos művelődési ház igazgató

KÉZIRAT GYANÁNT

Tanyai telekredezés

/folytatás/

A termelőszövetkezeti gazdálkosás előtt, 5-100 kat.holdon gazdálkodtak a kisparasztok. A föld tulajdonosa csak akkor adott ki haszonbérbe földet, vagy csak akkor tartott bérest, ha a családjaival a föld megmunkálását és az állatok gondozását, nem bírták elvégezni. A béres a gazdával együtt étkezett, de legtöbb helyen az istállóban aludt, ugynevezett "vackon". Kanászokat is tartottak, 12-14 éves gyermekek, akiknek főleg az állatok legeltetése volt a munkájuk.

Ismertem nős béreseket is, akiknek a községben háza volt. Felesége, gyermeke ott éltek, ő pedig csak minden szombaton este mehetett haza a tanyáról "tisztálkodni" és hétfőn hajnalban tért vissza a tanyára. A tanyát szántóföld vette körül. Legelő aránylag kicsi volt. Alkalmas időben az állatokat ide kipányválták, ha kanász nem volt. Ha legeltették a környezetükben lévő legelőt, akkor átpányválták őket másik helyre. Naponta háromszor megittatták az állatokat. A baromfik, - amikor a vetésben kárt nem tudtak csinálni -, szabadon jártak, megkeresték a napi ennivalójukat. Júniustól őszig nem is etették őket, mert főleg a tarlókon, megtalálták az ennivalójukat. Aratás után a tarlón, kukoricatörés után a kukorica-földön az állatok felügyelet mellett legeltek addig, amíg a föld ismét művelés alá nem került. A lovakat ritkábban pányválták ki, hanem nagyobb lombosított fák alá erős deszkákból "nyári-jászolt" csináltak, és a lovakat itt etették, ishették. Le is feküdhettek. A csikókat úgy járatták, hogy az anyaállatot kocsiba fogták, a csikót pedig mellé kötötték, vagy a kocsisaroglyához. Így a csikók nem csak mozogtak, hanem a kocsit is megszokták. Vagy a csikókat hosszú kötélre kötötték, és az udvaron körbe futatták.

A jószágok takarmányának és a szalmának állandó helye volt, a szérűn. Ez a terület a tanya telekre négyszögben ültetett gyümölcs vessző és akácfák során kívül volt, a tanyaépületből legalább 100 m távolságra. A szérűn, külön kazalban volt a búzaszalma árpaszalma, törek, polyva és a széna. A kukoricaszár, kúpokba volt rakva. A takarmányrépának is ástak vermet, amit szalmával kibéleltek. Ebbe a verembe rakták a takarmányrépát. Ezután a répára szalmát, majd kukoricaszárat, ismét szalmát raktak és befedték földdel, hogy a téli fagytól megóvják. Majdnem minden tanyánál volt különálló hombár, és góré. A hombárba búzát tároltak, a góréba pedig csöves kukuricát. Veteményeskert is volt minden tanya közelében, de csak akkora területű, ahol a család kertivetemény szükséglete megtermett. A csanádpalotai tanyák mellett külön gyümölcsös vagy szőlő ültetvény nem volt. De a tanyákat gyümölcs, akác és eperfák vettek körül. Majdnem minden tanya gazdájának volt háza is a községben. A tanyán lakó fölművesek, csak vasárnap jöttek haza a tanyáról. Az ünnepnapot itt töltötték. Még bejöttek a községbe kedden és szombaton délelőtt is, mert ezen a két napon piac volt. Udvaron lévő kemencét, csak tanyai iskola udvarán láttam. A tanyákon a kemence bennt volt a szobákban. Télen kemencével melegítették a szobát, kenyeret, kalácsot, néha húst is sütöttek, és cserépedényben főztek is. Szalmával, és szárizikkal/levél nélküli kukoricaszárral/fűtötték a kemencét. Így éltek a tanyai földművesek. A felszabadulás után, a termelőszövetkezetek megalakulásakor a tanyák elnéptelenedtek, javarészt le is bontották.

/ vége /

Bazsó Dénes

PALOTA - MEZŐHEGYESI UT FELTÖLTÉSE

A Palota és Mezőhegyes közuti ut 1868 évben már nagyobb részben fel volt töltve, itt még az esős idők beállta előtt homokkal való feltöltését kellett elvégezni. Ez ügyben a makói Mérnökség kérte a Palotai járási szolgabíró, hogy 1868. október 12-től az utra szükséges homok szállítását kezdjék meg. Naponként az alábbiak szerint rendeljenek ki igát:

Palota község 60 igás és 30 gyalog munkást-,

Pitvaros község 20 igás és 10 gyalog munkást-,

Ambrózi / most Ambrózfalva / község az összes hátralékát egyszerre köteles kirendelni.

A homokot a Palota-csigai itatóból a Palota-Mezőhegyesi utra, először az új töltésekre kell szállítani.

A homokot kivétel nélkül 1/4 kubik öles garmadába rakták, melynek alsó hossza 2 öl, 3 láb, felső hossza 2 öl, felső szélessége semmi-, alsó szélessége 4 láb, függőleges magassága 2 láb és 3 hüvelyk. Minden egy ilyen garmadért 3 két-két fogatú és 1, 1/2 gyalog nap-számot vettek számításba.

Megjegyzés: kubikméter = köbméter

garmada = halom, kupac,

láb = régi hosszmérték / kb. 30 cm. /

öl = hosszmérték / 6 láb kb. 1,9 m. /

hüvelyk = a láb tizenketted része / 25-27 mm /

fogat = járműbe fogott állatokkal együtt

gyalognapszám = gyalogmunkában teljesített nap.

Komoly Pál

XV.rész.

1939. A Franciaországból hazalátogató Sz.Miklóst a kettőpengősek hamasításért letartóztatták.

1941. A község keleti sarkán, a Nagy János gyepterületén Vigyázó Ferenc kenderdolgozó üzemet létesített. A munkások száma 50-60 között váltakozott. Vezetőjük a helybeli Csókás János munkás ember volt.

1941. Községünk határában és a községben is feltört a talajviz. Hasonló esetre a legidősebb emberek sem emlékeztek, de feljegyzést sem találtunk róla. Több ház megrongálódott. S ez év nyarán olyan nagy szárazság lett, hogy az 5-6 m mélységű ásott kutak kiszáradtak.

1941. A tiz, tizenöt holdas parasztok szövetkezeti téglagyárat létesítettek a Tehénjárás keleti sarkán, ahol földbánya van s régebben cserép - és tégláégető volt. A szövetkezeti gyár kéménye még 1975-ben állt, de 1945-ben lerobbantották.

1941. Tóth Péter, Mari Jakab, Pánczél József, Hangai József és e sorok írója / 10-15 holdas / parasztok, az Ó-nagylaki út mellett 60 méter hosszú, tiz méter széles fekáltrágya telepet létesítettek. A tőzeget a Vésztő melletti Kót pusztáról szállították s szagtalanná tette a trágyát. A nagyobb kertészetek vagontételekben vitték. 1945-ben a telep felszámolódott.

1942. Megkezdte éreztetni hatását a II.világháború szele.
A cséplőgépek mellé ellenőröket állítottak. Megszab-
ták,hogy milyen élelemből mennyit fogyasztthatunk és
minden árura bejött a jegyrendszer. A katonakötelesek
közül sokat behívtak,de a kisparasztok igáslovait is
igénybe vették.
1943. Ebben az évben jelentek meg községünkben a balkáni
gerlék és el is szaporodtak. Állítólag az ottani há-
boruslövöldözések riasztották hozzánk.
1944. A helytartóság,felsőbb utasítására közhírré tette,hogy
a katonaköteles férfiak és az iskolából kimaradt le-
venték szept.22-én hagyják el a községet,mert a köze-
ledő ellenség foglyul ejti őket. Voltak,akik elbujtak,
de olyanok is,akik menekültek,de a legtöbben itthon
maradtak.

Asztalos P.Kálmán

RÉGI DALOK,SZOKÁSOK PALOTÁN

Negyvenhatos baka vagyok,
Jóska a nevem.
A bagóért élek-halok,
nagyon szeretem!
Ó,bagó, jó bagó,angyali bagó!
Szeretem,mert ez nékem nagyon jó!
A jó bagó olyan kincs,
hogy a patikában sincs!
Ó bagó,jó bagó,angyali bagó!
Nékem nagyon jó!

A TUBÁK

Több idős asszonyt ismertem, akik hozzánk is eljártak beszélgetni és nekem feltűnt, hogy öklömnyi ruhazacskóból többször csiptek valami port s az orruk alá tartva nagyokat szippantottak az ujjukkal kivett csipetnyi dohányporból, ami után zsebkendőt tettek az orruk alá és nagyokat tüsszentettek. Amikor megkérdeztem, mint iskolás gyerek, hogy mire jó ez a "művelet"? azt mondták, hogy heptika ellen. Vagyis, ha letaknyosodik az ember fia, könnyebben kilábal ebből a betegségből, ha tubákol. A tubák száraz dohánylevél zuzott por volt. Legalább is így magyarázták. Ezt egyik nagyszüleimnél se tapasztaltam, de nálunk se.

..-.-.-.

A GYÜJTEMÉNY GYARAPÍTÓI

A Nagyközségi Közös Tanács egy régi szánkót adományozott.

..-.-.-.

Veres Jánosné. Marx u. egy kanáltartót és egy függönytartót.

..-.-.-.

Veres Sándor Ady E. két függönytartót adott.

..-.-.-.

Mari Imréné Délibáb u. 5 db. fejkendőt, 18 db. 100 éves pénzeket és leadási diszoklevélt.

..-.-.-.

Kosztka András Orgona u. egy régi gyógyszerertári könyvet adott.

..-.-.-.

Régi mondák

Az emberiség legszebb és legboldogítóbb ékessége: a békeség!

Az élet bármely útján el lehet bukni, ha nem a lábunk elé nézünk.

Asztalos P. Kálmán

KALÁCSSÜTÉS

Részlet az " Egy falu hagyományos táplálkozásának bemutatása a legújabb fejlődés jelzésével" című néprajzi gyűjtésből.

A kalácsot nullás lisztből készítették, amely fehérebb volt a kenyérlisztnél, de nem volt annyira grizes, mint a rétesliszt. Vajlingba szitálták, azután szakajtóba szedve, meleg kuckóba tették.

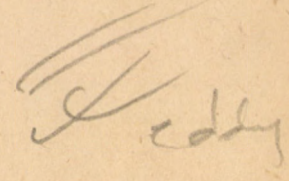
A kalácsot " kakastejjel sütötték", mondták tréfásan a régiek, holott nem így volt. Mintegy félliternyi langyos tej, kb. 2 dg. élesztővel, liszttel, gyenge kovászt kevertek és a kemencenyakon " fölfuttatták". Azután a vajlingba, langyos tejbe - izlés szerint - sót, cukrot és egy kis zsiradékot tettek, / amely lehetett sertészsir, kacsavagy libazsir, de régen a kalácshoz leginkább sültvaját használták, / Az így elkészített tejbe kevertek az élesztős kovászt és annyi lisztet, hogy könnyű tésztát nyerjenek. A kalácsot sokan nem úgy dagasztották, mint a kenyeret, hanem megvajazott kézzel alányultak és körbe-körbe haladva fölvergették, "fölpofozták". Azután körül fölhajtogatták és még egy kicsit felül is beledagasztottak.

Amikor néhányszor megismételték a műveletet, letakarzták és két párna között kelesztették. Amikor megkelt a kalácstészta, egyben, mindenestől az asztalra borították és tetszés szerint szétvagdoszták, aszerint, hogy hány lepényt, hályas hajtogatottat, ducot, fonottkalácsot, sima kiflit, hályaskiflit, káposztás puszókat "káposztás tüttüst" akartak belőle csinálni. Mert sokféleképp készíthető a kalácstészta és mindegyik más ízű. Nagy ünnepekre: Karácsony, Husvét, lakodalmom vagy haláleset alkalmával ugynevezett "üres kalácsot", ducot vagy fonott kalácsot készítettek. A jobbmoduak - a tehenes gazdák - szombatonként "turuslepényt" sütöttek és hosszú dios vagy mákos hajtogatottat. A lepény melegen, szombaton fogyasztották, a hajtogatottat hidegen, szépen elszéletelve vasárnap is fogyasztották. A lepény aljának való tésztát vékonyra nyujtották, mert úgy tartották, hogy az a jó lepény amelyiknek "vékony ajja, vastag turuja van." Az igazi jó lepényt "ótás turubú, mög csurgatott, keménytéfölbű" sütöttek.

A keményre csurgatott oltás túrot egy-két tojással, csipetnyi lisztel összegyúrták és a tészta téve egyforma vastagságúra egyengették. A tetején pedig elsimították a kemény tejfölt. Aki a zsírosabb lepényt szerette, az sütés előtt még egy kis sült vaját vagy zsiradékot csurgatott a tetejére, Amikor kisült, az "édesszájuak" porcukrot szórtak rá.

Duc-fonott és fontos kalács. Ünnepeles alkalmakra egy csomó üres kalácsot, ducot és fonott kalácsot sütöttek. A legdiszesebb kalácsokat a lakodalmakra készítették. A kelt tésztát hosszúra sodorták, az egyik végét jobbra, a másik végét balra, majd két áfra összefonták és a zsírozott tepsibe karikára helyezték, hogy a közepe üresen maradjon. Egy sodort, külön éggal még körül szegtek, s ezután díszítették. Vagy apró, kis tésztabogyókat raktak rá, vagy madarakat formáztak rá, sütés előtt tojással kenték. /kalácssütéskor szokás volt minden gyereknek egy-egy madarat sütni. Kis tésztát sodortak, összegörcsölték, fejet, csőrét formáztak és a szemének szemes borsot dugtak. /Lakodalmomkor a vőfélyek borosüvegének a nyakára akasztottak egy-egy fontos kalácsot

és azt vitték a lakodalmi menetben.

/folyt.köv. Pánczél Józsefné/

Jelenünk krónikája

Előadás A Magyar Vöröskereszt Községi Alapszervezete december 4-én a művelődési házban előadást szervezett, amelyen Kiss Imre, a Közegészségügyi és Járványügyi Állomás előadója a környezetvédelemről, a káros vegyszerekről tartott előadást.

.-.-.-.

Színházi előadás December 18-án a budapesti Népszínház művészei a Kelemen László Művelődési Házban előadták Csukás István: Ágacska című mesejátékát. Majd a felnőtteknek tartott esti előadáson Dunai Ferenc: A nadrág című komédiáját.

.-.-.-.

Idős emberek karácsonya A csanádpalotai Gondozási Központ az idős gondozottak részére karácsonyi ünnepséget rendezett a Kelemen László Művelődési Házban, ahová a kövegyi hetes Otthon öregjeit is beszállították. A rendezvényen az általános iskola uttörői adtak elő karácsonyi énekeket, játékokat.

A műsor után süteménnyel, üdítővel vendégelték meg a megjelent öregeket, amelynek előállításához a községi Vöröskereszt szervezet is hozzájárult. Ezenkívül minden gondozott, az otthonában ápolt is, szeretetcsomagot kapott.

A karácsonyi ünnepekre a kisnyugdíjasok, személyenként ezer-ezer forint szociális segélyt kaptak, amelyet a tanács közigazgatási szerve juttatott el részükre. Örömmel vették a segítséget.

.-.-.-.

Tüdőszűrés A Csongrád Megyei Tüdőszűrő Állomás január 18-tól tüdőszűrést végzett a csanádpalotai orvosi rendelőben.

..-.-..

Orvosi előadás A TIT Csanádpalotai Szervezete, a Kelemen László Művelődési Ház és a Vöröskereszt Községi Alapszervezete rendezésében egészségügyi előadást tartottak a művelődési házban. Az egészséges életmódról Dr. Sepp József belgyógyász főorvos tartott előadást. Az előadáson - a felnőttek mellett - nagy számban vettek részt az általános iskola vöröskeresztesei is, akik több vetélkedőn, előadásokon is részt vettek, ahol idejében megismerkednek az egészséget romboló, káros szenvedélyekkel, a káros életmóddal.

..-.-..

Elnökségi ülés A csanádpalotai HNF Bizottsága február 9-én elnökségi ülést tartott a kistanács teremben. Napirenden volt a bizottsági ülés előkészítése. Előadó: Kovács Istvánné. Több társadalmi bizottság megalakulására került sor. A tiztagu Pedagógiai Bizottság élére Mitykóné Zelman Máriát jelölte az elnökség. A Környezetvédelmi Bizottság élére Szabó István ny. rendőrt. Az elnökség egyéb időszakos kérdésekkel foglalkozott még.

..-.-..

Taggyűlés A Magyar Vöröskereszt Községi Alapszervezete február 10-én tartotta évzáró taggyűlését a művelődési házban. Az 1987. évben végzett munkáról Czabarka Andrásné, a szervezet titkára tartott beszámolót.

..-.-..

KRESZ - tanfolyam Nagy érdeklődés mellett tartották meg a KRESZ-tanfolyamot a művelődési házban, Baranyi László vezetésével, amelynek több mint 90 fős hallgatója volt.

Szilárd burkolatu utépités A Muskátli utcában megkezdődtek a mészsizap alapozásu, szilárd burkolatú utépités munkálatai. A mészsizapot már kihordták és elegyengették.

..-.-.-.

Gázvezeték építés Csanádpalotán folytatódik a gázvezeték kiépítése. Így - a tervek szerint - a Gyöngy, a Széchenyi és több utcában kerül kiépítésre a gázvezeték.

..-.-.-.

Tanácsháza felújítása Az elmúlt őszön Kövegy községben került sor a tanácsháza felújítására, az öregek otthonának festésére. Jelenleg a palotai tanácsházán folynak felújítási munkálatok.

..-.-.

ÁFÉSZ részközgyűlései Csanádpalota és Vidéke ÁFÉSZ igazgatósága február 15-étől tartotta részközgyűléseit, amelyen az igazgatóság beszámolt az 1987.évi tevékenységéről és az 1988.évi feladatokról.

..-.-.-.

Szabadság MGTSZ közgyűlése A csanádpalotai "Szabadság" Mezőgazdasági Termelőszövetkezet 1988.február 19-én közgyűlést tartott a Kelemen László Művelődési Házban. A közgyűlésen Fekete János elnök beszámolt az 1987.évi eredményekről és az 1988.évi tervről, a vezetőség munkájáról.

..-.-.-.

Kiállítás A Kelemen László Művelődési Házban február 27-én került sor a makói képzőművészeti kör kiállításának megnyitására. Beszédet mondott Oláh Nóra, a makói József Attila Művelődési Központ művészeti előadója. A tárlatot - amelyen festmények, grafikák, falfaragások, rézdomborítások láthatók - két hétig tekinthetik meg az érdeklődők.

..-.-.-.

A nyugdíjasklub évfordulója A Kelemen László Művelődési Ház nyugdíjas klubja, február 29-én, a Fényes vendéglőben rendezett hangulatos vacsorával ünnepelte fennállásának hatodik évfordulóját. Az ünnepségen részt vett a makói József Attila Művelődési Központ nyugdíjas klubjának mintegy 30 tagja. A vendégeket és a klub tagjait Nyerges Erzsébet, a klub elnöke és Vass Lászlóné klubtag köszöntötte. Majd finom, izletes vacsorával /pörkölttel/ vendégelték meg a megjelenteket. Az ünnepi vacsorát vidám mulatozás, ének, tánc követte. A mindkét klubnak kedvenc " dalos pacsirtája", az apátfalvi Antalné kitűnő hangulatot teremtett a szebbnél-szebb nótáival énekével. A jó hangulat valóban felejtethetlenné tette ezt a kedves találkozót.

A Kelemen László Művelődési Ház és a József Attila Művelődési Központ nyugdíjas klubjainak kapcsolata immár hagyományosnak tekinthető. Több éves multra tekint vissza. A közelmúltban szilveszterezni és farsangot ünnepelni - a palotai klub 45 tagja látogatta meg a makói klubbot, ahol a hangulatos, szép estékkel tovább bővíthették, erősíthették a két közösség kapcsolatát.

Pánczél Józsefné

Az iskolások farsangi bálja A csanádpalotai Általános Iskola február 28-án tartotta a hagyományos, jelmezes farsangi bálát, a művelődési házban. Az ünnepséget a bálkirály és udvartartásának bevonulása nyitotta meg. Ezután a bálkirály jelt adott a tánc kezdésére, melyen a - tánciskolás - nyitó párok különféle modern táncokat lejtettek. Majd kezdetét vette a jelmezek felvonulása. Ez alkalommal 62 egyéni és csoportos jelmezt vonultattak fel.

A zsűri ezek közül választotta ki a díjazottakat.

10-ik díjat kapta a 29-es számú ujság, 9-ik díjat az 55-ös findzsa, 8-ik díjat a 49-es sz. Rózsa Sándor és a 45-ös sz. udvari bobond, 7-ik díjat a 17-es sz. menyasszony, völegény és a 19-es hollandi baba, 6-ik díjat a 28-as sz. gyertya és a 35-ös sz. indián lány, 5-ik díjat a 30-as sz. gomba és a 31-es sz. tündér. 4-ik díjat a 36-os sz. ujság, a 21-es sz. bohóc, a 25-ös cukrász, a 34.sz. hófehérke és a hét törpe. 3-ik díjat a 47-es sz. napsugár, a 14-es sz. ördög és a 20-as sz. Pinokkió, 2-ik díjat a 41.sz. kézenjáró, a 21-es sz. Kukori és Kotkoda, 1 -ső díjat kapta az 5-ös sz. kéményseprű lány és a 26-os sz. huszár a csoportos 1-es számú Bóbita együttes és az 56-os számú hófehérke és a hét törpe.

A közönség különdíját kapták a 15-ös számú: reklám bábik.

A jelmezek felvonulása után szendvicsek, üdítők várták a gyermekeket, majd a tombola kisorsolását vidám tánc követte.

Pánczél Józsefné

Örömmel olvastuk a Csongrád Megyei Hírlap makói számában 1988.február 25-én, hogy a XXXV. országos néprajzi és nyelvjárási gyűjtőpályázaton V. díjat nyert Pánczél Józsefné: " Az áru-és termékcseré módjai egy településen". című munkája.

Küldöttgyűlés

Csanádpalota és Vidéke ÁFÉSZ Igazgatósága 1988.március 11-én tartotta küldöttgyűlését a csanádpalotai Fényes vendéglőben. A rendezvény napirendjén szerepelt az igazgatóság beszámolója a szövetkezet 1987.évi tevékenységéről, az évi mérleg és eredmény megállapítása, az eredmény felosztása, valamint az 1988.évi terv és program elfogadása.

Németh Gyula elnök ismételten jó eredményekről számolhatott be. Erről a 12 millió forintos nyereség mellett tanuskodik az is, hogy ismét megpályázták a " Kiváló Szövetkezet" címet, amelyet a korábbi évek során több esetben elnyertek.

A továbbiakban sort került a szövetkezet új elnökének és a Felügyelő Bizottsági tagoknak a megválasztására. Az elnök-választás három forduló szavazattal történt. Az első fordulóban Lakita Jánosné 26, Perleczki Béláné és Oláh Sarolta 22-22, Mari Antal 4, Gál László 1 szavazatot kapott. A második fordulóban Lakita Jánosné 35, Perleczki Béláné 27, Oláh Sarolta 13 szavazatot kapott. Végül a harmadik forduló hozott eredményt: Lakita Jánosné személyében új elnököt iktattak be Csanádpalota és Vidéke ÁFÉSZ-nél. Ugyanis az utolsó fordulóban 47-en szavaztak rá, míg Perleczki Béláné 28 szavazatot kapott.

..-.-.-.

VÉRADÁS A Makói Vértranszfúziós Állomás március 11-én a Kelemen László Művelődési Házban sikeres véradó napot tartott. Ez alkalommal is 90 fiatal véradó jelentkezett véradásra.

Pánczél Józsefné

66.89

Kassai Magyar Királyi

66. szám

1988. június

P A L O T A I

K R Ó N I K A

A csanádpalotai Kelemen László Művelődési Ház honismereti
körének lapja

Honismeret, helytörténeti közlemények

Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság

Borítólap: Vass Józsefné

Kiadja: Csanádpalota Nagyközségi Közös Tanácsának Kelemen
László Művelődési Háza

Felölő kiadó: Erdélyi Lajos művelődési ház igazgató

KÉZIRAT GYANÁNT

GYERMEKJÁTEKOK

gyermekkoromban a XX század második évtizedében.

I. D o b á s o k

- 1./ Célbadobás vesszővel. Deszkakerítésre krétával kb. 1 méter átmérőjű kört rajzoltunk. A kerítéstől 25-30 m. távolságra álltunk, kezünkbe ujjnyi vastagságú, hajlékony vesszővel. A két tenyerünk között, sárból dió nagyságú, gömböket formáltunk. A sárgolyókat egyenként rányomtuk, és rátapasztottuk a pálcá végére. Ezután a pálcával nagy erővel a kerítés felé suhantottunk. A pálcáról lerepülő sárgolyó a kerítéshez csapódott. Az a fiú győzött, akinek 10 dobásából a legtöbb golyója csapódott a kerítésre rajzolt körbe.
- 2./ Célbadobás bicskával. Vastag törzsű fát, megközelítettünk 5-6 m.-re. Tenyerünkre fektettük a kinyitott bicskát, élével a karunk felé. Erős lendülettel a bicskát, a fa felé löktük. Ha a lendület és a távolság összhangban volt, a bicska a levegőben végzett fordulata után, hegyével a fa kérgébe vágódott. Ott is maradt. Persze az is előfordult gyakran, hogy a bicska lapjával vágódott a fához és leesett a földre. A bicskát úgy is dobtuk a fához, hogy a hegyét a hüvelyk- és mutató ujjunk közé fogtuk. Az a fiú győzött, akinek a bicskája 10 dobásból a legtöbb-ször maradt benn a fa kérgében.
- 3./ Messziredobás kukoricaszárral. Mintegy 80 cm hosszú, vastag kukoricaszár /szárizék/ vastagabb részét úgy vágtuk le, hogy a vágás kör alakú legyen. A kukoricaszár puha belsejébe, a hüvelykujjunkkal kb. 3 cm-res lyukat csináltunk. A lyukba kavicsot tettünk. A kavicsokat a vasutnál szedtük össze.

A földön húztunk egy vonalat,erre álltunk. Innen történt a dobás. A vonaltól mintegy 80 m-re állt egy fiú,kezében zsin-
delyből készített,jelzőtáblákkal,azokra krétával ráírtuk ne-
vünk kezdőbetűit. A játék ugyanúgy történt,mint a célbadobás-
nál,csak itt nem a cél,henem a távolság volt a fontos. A kinn
lévő fiú, a kavics leesése után helyére szúrta a dobó fiú nevét
viselő táblát.

Az lett a győztes,aki 10 dobásból, a legmesszebbre tudta el-
dobni a kavicsot.

- 4./ A pika. Szalmahúzó-horog minden falusi paraszt háznál volt. .
Kemence fűtéséhez a szalmát ezzel húzták ki a szalmakazalból,
Ezzel a horoggal is játszottunk. A játékot pikázásnak hívtuk.
A fanyelét a jobb lábunk lábfejére tettük. A vasból készült
hegyes húzórészt felül volt. Jobb kézzel fogtuk és beirányított-
tuk,majd a lábunkat a horoggal hátra hajlitottuk és a horgot
erős előre rugással, a levegőbe lendítettük. A horog,mint a
gerely, a hegyével a talajba fúródott.

Az a fiú győzött,aki legmesszebbre tudta elrugni.

- 5./ Dobás karikásostorral. Mindegyik falusi, gyermeknek volt kari-
kásostora. Nemcsak durrogni lehetett vele,hanem nagyon mesz-
szire dobni is. Háztető-cserép darabot lazán, a végére kö-
töttünk. Párszor megforgattuk a fejünk felett, majd erős su-
hintással előre vágunk vele. Ettől az erős suhintástól a
a lazán kötött cserép darab kiszabadulva, 100 m-nél is
messzebb repült.

- 6./ Gólyázás. Görbebot vastagságu gledicsia /koronatüsök/ ágat
70-80 cm hosszúra elvágunk. Mivel nem törékeny, könnyen
kifli alakra hajlitottuk és a két végét erős madzaggal össze-
kötöttük. Így összekötve léckerítésre akasztottuk, ahol
3-4 nap alatt, megszáradt. Így megszáradva a zsineg eltá-
volítása után is megtartotta a kifli alakját. Gólyának
neveztük.

Két csoportba álltunk 30-40 m távolságra egymástól. Vezényszóra az egyik csoportban lévő fiúk a gólyájukat magasan a levegőbe dobták. A másik sorban lévők a levegőben kalimpáló gólyákat az ő gólyájukkal megcélozva, feldobva iparkodtak eltalálni. Aki eltalálta a vele szemben álló gyermek gólyáját a levegőben, annak a háta mögött a földben pálcával húztak egy vonást. Játék után az a gyermek lett a győztes, akinek a háta mögött a legtöbb vonás volt.

/folytatása következik/

Bazsó Dénes

CSANÁD-PALOTAI ISKOLÁK ÁLLAMOSÍTÁSA

A csanádpalotai községi képviselőtestületnek 1901-ben döntenie kellett az iskolák államosításáról. Amennyiben az államosítás ellen döntenek, úgy a kormánynak állami segélyről kell gondoskodnia, mert a község a maga erejéből tanügyét tovább nem tudja fejleszteni.

Az állam határozata szerint Csanádpalota község minden iskolai vagyonát át kell venni és a meglévő évi hozzájárulást továbbra is fizetni. A felállítandó iskolákat a község építi fel. A község képviselőtestülete egy tíz tagú bizottságot küldött ki, e bizottság a tanfelügyelővel a meghatározott pontokat letárgyalta és a következő feltételeket hagyta jóvá:

1./ A község minden iskolai vagyonát, melynek értéke 1901. február 1-én 92.000 forintot tesz ki, hajlandó az államnak használatra átengedni.

2./ Az építendő iskolákat saját erejéből felépíti, az évi hozzájárulási összegből ezt levonják és a nagyobb javításokkal előforduló kiadásokat is.

3./ A felekezetek számarányban neveznének ki tanítókat.

4./ A jelenlegi tanerők az őket megillető fizetéssel kerülnének át.

Számitás szerint oly csekély az állam és község követeléseinek között a különbség, hogy ez akadályt nem szolgáltat annak, hogy a csanádpalotai iskolák ne államosítottassanak, e fölött 1901. február hónapban döntenie kellett a képviselőtestületnek.

Komoly Pál

CSANÁDPALOTA NEVEZETESEBB ÉVEI

- 16.rész -

1942. Megkezdte éreztetni hatását a II.világháború.

1944. Szeptember 24-én, fél tizenkettő órakor bevonult községünkbe a szovjet hadsereg. Éspedig Románia felől. Ellenállás nem történt, de mire a rend helyre állt, a hó végére 1122 igáslóból csak 112 maradt. Ugyanis a katonaság után félig-meddig szovjet katonának öltözött férfiak fosztogatták a községet. Vittek, amit a saját részükre értékesnek találtak.

1945. Megjelent a 4/488-1945. sz. kimutatás, mely szerint a községben volt lóval vontatott aratógép 6 darab, cséplőgép 17, marokrakó 3, gőzeke 1, gőzmalom 2.

Állatállomány: ló és csikó 121

tehén 306

ökör és bivaly 40

öszvér és szamár 3

sértés 1950

juh 2094

1944. November utólján megalakult a Magyar Kommonista Párt, majd a Kisgazda Párt, utána a Szociáldemokrata Párt és a Paraszt Párt. És lassan megindult az élet. Persze, még mindig voltak a háború okozta keserőségek miatt könnyezők.

Asztalos P. Kálmán

SZÁZ ÉVE

1988. szeptember 8-án lesz száz éve, hogy Csanádpalotán az akkori Országos Színész Egyesület Kelemen László első magyar színigazgató emlékére felavatta a Fő téren / ma Kelemen tér / emlékművét. Ezt elősegítette Buja Lajos palotai iskolaigazgatónak előzetes kutatása, aki a Kelemen unokák, a régi öregek tájékoztatása után, de meg a Parocia feljegyzése alapján megállapította K e l e m e n nyughelyét, aki utolsó éveit, 1813-14 évben Palotán kántortanítóskodott.

Az emlékünnepekre a fővárosból, Aradról, Szegedről és Makóról is hozott a külön vonat színész és más vendégeket.

A felavatott emlékműről élethű kép is tanuskodik a Honismereti gyűjteményben.

A feltárás nem volt könnyű, mert a közbejött 1848-as szabadságharc előzetesen és utólagos mozzanatai elterelték a figyelmet a megemlékezésről s így B u j a Lajos fáradozásán múlt a feltárás és megemlékezés.

Kelemen emlékét ma már egy gondozott sir / az unokák neveivel / egy emlékoszlop, a Kelemen tér és a Kelemen László Művelődési Ház, előtte a színigazgató mellszobrával hűen őrzi.

Persze, szinpadai megemlékezések is történtek már, amit a palotai pedagógusok egyike-másika nagy sikerrel rendezett.

Asztalos B. Kálmán

RÉGI ESET CSANÁDPALOTÁN

A több ezer holdas nagyságos úr egy nagy marha-istállót építtetett a Bibic-kút közelében. Amikor már a fal fel volt rakva, az ajtó is beállítva, a nagyságos úr az ajtó küszöbére állt és pipiskedve szólt a mesterhez:

- Mondja, mester, nem lesz alacsony ez az ajtó az ökröknek?

- Ugyan már, nagyságos úr, hogy lenne alacsony, amikor akkora ökör nincs a megyében se, mint a nagyságos úr!

A nagyságos úr erre a válaszra, elköndölködött, majd megszólalt:

- Szerencsés vagy, mester, mert kétértelműen válaszoltál s úgy fogom fel, ahogy jónak látom.

Asztalos P. Kálmán

LAKODALMI PARASZTBÉLES

Részlet az "Egy falu hagyományos táplálkozásának bemutatása a legújabb fejlődés jelzésével" című néprajzi gyűjtésből.

Mondták úgy is: "Pátfolvaji parasztbélös." A század elején

- itt falun - ismeretlen volt a cukrászsütemény. Tortát nem vittek a lakodalmakba, hanem nagy kerektepsi bélessel, vagy egy tányér csöröge tésztával állítottak be a lakodalmas házba.

A bélest a következőképpen készítették. A nagy kerek tepséhez 2 db. tojást, fél liter kemény tejfölt, fél liter zsírt, fél liter cukrot habosra kikavartak, amit ezután 5 félliter lisztel elkevertek. Ha esetleg kemény lett a tészta, kis vizet öntöttek hozzá és jól eldolgozták.

A kidolgozott tésztát két egyenlő részre osztották, mind a kettőt kerekre nyújtották és egyiket a tepsibe helyezték. Az akkori szokás szerint a béles tésztáját négyfelé osztották és négyféle töltelékkel töltötték: túróval, mákkal, dióval, és lekvárral. A túrósnak 1 liter túró, 1 fertály tejfölt, 2 tojást, félliter cukrot, pici só és borsot gyúrtak össze. A mákot nagyszőlővel, 2 kanál olvasztott zsírral, annyi tejjel, hogy össze álljon és ízlés szerint cukorral keverték. A diós bélesnek a diót nem darálták, hanem késsel apró darabokra, esetleg mazsolával, morzsával és cukorral keverték. Ha mind a négy részt megtöltötték, akkor ráborították a másik kinyújtott tésztát is, és sütés előtt a szélét késheggyel körül cakkozták. A tetejét szintén többféleképpen díszítették. Plló hegyével sűrűn felborzolták másik részét gyűszűvel vagy pogácsa szaggatóval nyomkodták be, vagy kés hegyével kacsaringókat rajzoltak. Ezután a kemencébe egy óra hosszat sütötték. Sütés után porcukorral vastagon beszórták.

A kihűlt bélest nem darabolták fel otthon, hanem a jó nagy tepsikat "slingölt" terítővel letakarták és az asszonyok hónuk alá fogva vitték a lakodalomba.

/Folyt, köv./

Pánczél Józsefné

JELENYŰNK KRÓNIKÁJA

HNF Bizottság ülése A HNF Csanádpalota Nagyközség Bizottsága 1988.március 17-én bizottsági ülést tartott a tanácsháza nagytermében.

- Napirend: 1./ Beszámoló a HNF Bizottság 1987.évi munkájáról.
ea: Kovács Istvánné biz.titkára.
2./ 1988.évi társadalmi munkaakciók terve.
ea: Fejes Ferenc tanácselnök.
3./ Kötetlen beszélgetés a község életéről és nőnapi megemlékezés.

Végrehajtó Bizottság ülése

Csanádpalota Nagyközségi Közös Tanács Végrehajtó Bizottsága 1988.évi március hó 23-án ülést tartott a tanácsháza vb. termében.

- Napirend: 1./ Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról,fontosabb intézkedésekről.

A Végrehajtó Bizottság döntést hozott a község fejlesztése érdekében kiemelkedő - környezetvédelmi,esztétikai,öntevékeny-társadalmi munkát végzett tanácstag körzetek jutalmazásáról.

A 30 ezer forintos első díj nem lett odaítélve. A 20 ezer forintos második díjat a kövegyi Sipos Sándor tanácstag körzete érdemelte ki. A szintén 20 ezer forintos második díjat pedig a csanádpalotai Z.Kovács Sándor tanácstag körzete. A 10 ezer forintos harmadik díjat Tokai Mihály tanácstag körzete érdemelte ki.

..-.-.-..

Orvosi előadás A Kelemen László Művelődési Ház nyugdíjas klubja április 13-iki összejövetelén Dr.Kriván Gyula körzeti orvos a Szív és érrendszeri megbetegedésekről tartott előadást.

..-.-.-..

Gyógyszertár felújítás A csanádpalotai gyógyszertár belső helyiségeiben felújítási munkálatokat végeznek. Ezért - néhány hónapra - az orvosi rendelőbe költözött a gyógyszertár. Itt történik a betegek gyógyszerellátása.

..-.-.-.

Tisztasági hét A HNF Nagyközségi Bizottsága és a Vöröskereszt Alapszervezetek Vezetősége községünk rendje, tisztasága érdekében 1988. április 23-tól április 29. napjáig tisztasági hetet szervezett. Kérnek minden lakótársat, ha lakóháza előtt engedély nélkül különféle anyagokat tárol, azt haladéktalanul szüntesse meg. A vízelvezető árkokat tisztítsák ki, a füves területet rendezzék, a lakóházak előtt lehetőség szerint parkosítsanak.

..-.-.-.-.

Színházi előadás A Kelemen László Művelődési Házban április 20-án a Népszínház előadta Illyés Gyula: Tüvétevők című kétrészes, zenés parasztkomédiáját. Zeneszerző: Rónai Pál. Ugyancsak április 20-án a Népszínház gyermekszínháza előadta: Peter Ensikat: A Brémai Muzsikások című kétrészes mesejátékát.

..-.-.-.-.

TÚZOLTÓ VERSENY Április 30-án nagyszabású tűzoltó verseny zajlott le Csanádpalotán, amelyet a hódmezővásárhelyi és a makói városi tanács vb. igazgatási osztálya a vásárhelyi és a makói tűzoltó-parancsnoksággal közösen szervezett.

Mint az eredménylista mutatja, ezen a versenyen a csanádpalotai tűzoltók is jó eredménnyel szerepeltek. A 800 l/p-s kismotorfecskendő-szerelésben az önkéntes férfi rajok közül első helyezett lett Kiszombor csapata, ~~Kiszombor csapata~~, második helyezett Csanádpalota ~~Kiszombor~~, harmadik helyezett Ferencszállás csapata lett.

A legifjabbak is összemérték felkészültségüket. Hét Uttörő Gárda tűzoltóraj nevezett be és hajtotta végre a kitűzött feladatokat. A leánycsapatok közül első helyezett lett a kiszombori II. Rákóczi Ferenc uttörőcsapat raja, második helyezett lett a csanádpalotai Petőfi Sándor uttörőcsapat raja.

.-.-.-.-.

MÁJUS ELSEJE Május elsejét, a munka nemzetközi ünnepét szinponpás felvonulással ünnepelte Csanádpalota lakossága. A felvonulók 9 órára gyülekeztek a Pártház és a Tanácsháza körül, majd elvonultak a művelődési ház előtt felállított díszemelvénnyel, ahol a párt- és a tanács, valamint a társadalmi és gazdasági szervek vezetői foglaltak helyet. Itt köszöntötték a felvonulókat. Elsőnek a legfiatalabbakat, az óvodásokat, az iskolásokat, akik zászlókkal, szinponpás dekorációkkal, napernyőkkel, felszallagozott kerékpárokkal vonultak ki a vásártérre. Utánuk a pedagógusokon kívül a tanácsi dolgozók menete haladt. Majd a nyugdíjas klub, a helyi tűzoltócsapat, a szegedi ruhagyár helyi részlege, továbbá a Tömegcikk, az ÉPSZÖV, az ÁFÉSZ, Termelőszövetkezet dolgozóinak népes színes menete vonult ki a vásártérre, ahol a májálisához illően sátrakban ételeket, italokat szolgáltak fel az ünneplőknek.

.-.-.-.-.

NYUGDIJAS FÉRFINAP A Kelemen László Művelődési Ház nyugdíjas klubja május 4-én tartotta a férfi klubbársak tiszteletére rendezett "férfi napot". A rendezvény bensőséges, meghitt hangulatához hozzájárult az is, hogy a klub legidősebb asszonya, Milos Istvánné, a 85-ik születésnapja alkalmából egy nagy csokor gyöngyvirággal kedveskedett a férfinap ünnepeltjeinek, amit a férfiak között a klub női vezetői szétosztottak.

Ezenkívül virslivel, sörrel vendégelték meg őket, na meg egy kis édességgel, kedvességgel. A jó hangulatú nótázgatást Benke Marcell és Nyerges Sándor citerazenéje és élenkitették. A vidám jelenetekben sem volt hiány, mivel a művelődési ház igazgatója levetítette azokat a videó felvételeket, amiket a közelmúltban megtartott, fiatalok férfinapján a fiatalság előadott.

Pánczél Józsefné

A GYÜJTEMÉNY GYARAPÍTÓI

Debreceni István Kossuth lakótelep, egy régi vaslőcsős kocsit adott, melyet a Tályházban helyeztek el, Kosztja János és Kecskeméti József.

..-.-.-.-.

Galgóczi Zsolt, Marx u. 18. egy régi pipát adott.

..-.-.-.

Nagyfalusi Ilona, Lenin u. 30. Muzsák című Múzeumi Magazint adományozott.

..-.-.-.-.

Dr. Kriván Gyula orvos egy régi, diszes szobabutort. Szekrényt, székeket, kaszlit stb. adományozott.

..-.-.-.-.

Balogh András, Gerle u. egy 1900-as obsitos levelet.

..-.-.-.-.

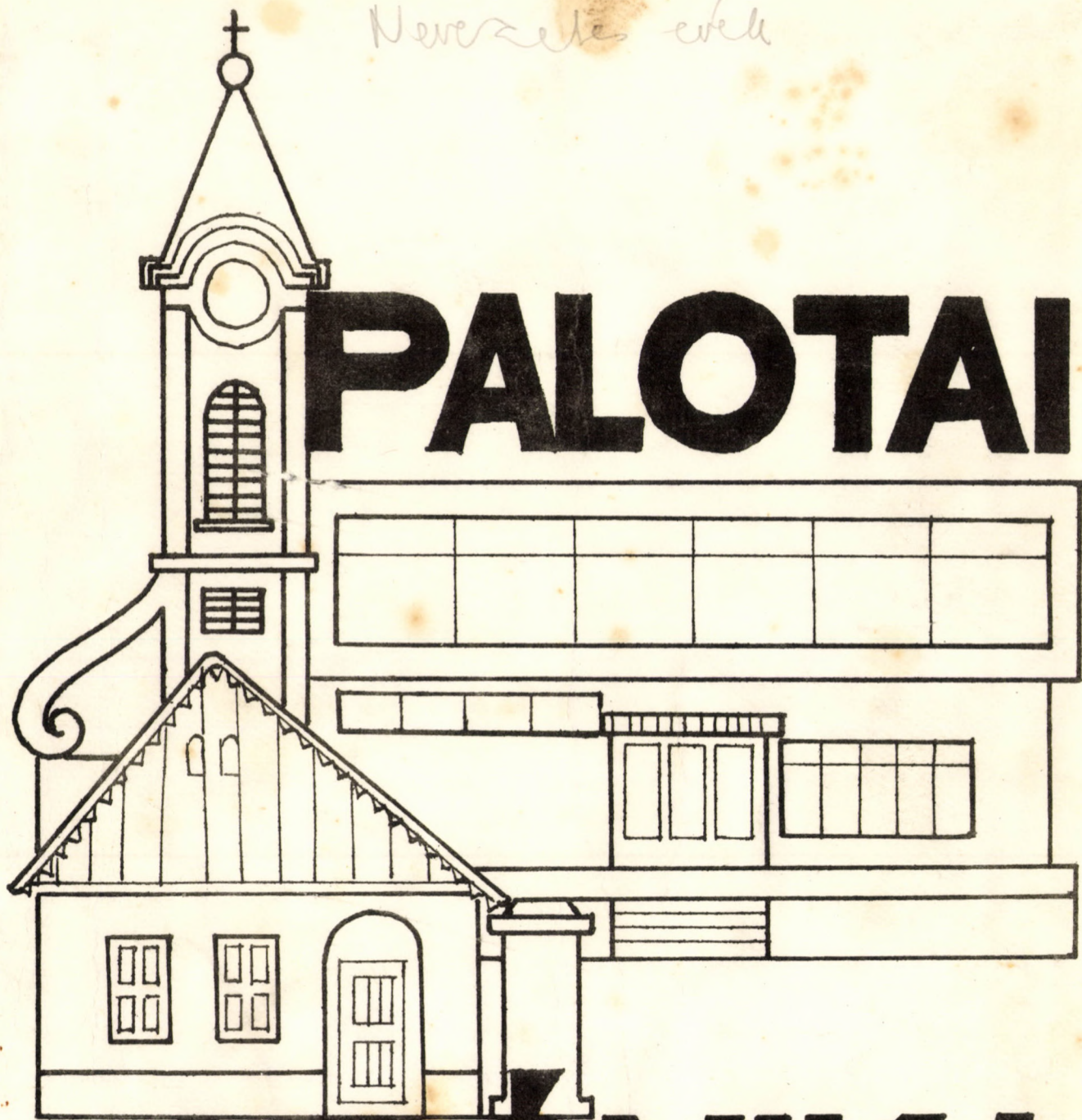
Barta András, Széchenyi u. egy régi korabeli kosaras fonott kociülést adományozott.

..-.-.-.-.

70

64.02

Nevezetes események

PALOTAI KRÓNIKA

1988. évt.

1988.szeptember

P A L O T A I

K R Ó N I K A

A csanádpalotai Kelemen László Művelődési Ház honismereti
körének lapja

Honismeret, helytörténeti közlemények

Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság

Borítólap: Vass Józsefné

Kiadja: Csanádpalota Nagyközségi Közös Tanácsának Kelemen
László Művelődési Háza

Felelős kiadó: Erdélyi Lajos művelődési ház igazgató

KÉZIRAT GYANÁNT

ISKOLÁK ÁLLAMOSÍTÁSA II.

Ez év júniusi "Palotai Króniká"-ban rövid írásom jelent meg a palotai iskolák államosításáról. Kutatási munkám során azóta ezzel kapcsolatban több adat került kezembe s most erről tájékoztatom a "Palotai Krónika" olvasóit.

Csanádpalotán az 1902. október havi képviselőtestületi közgyűlés elnöke Prokai János községi bíró a rendkívüli közgyűlést megnyitotta, majd Kohn Lajos helyettes jegyző felolvasta az iskolák államosítására vonatkozó miniszteri leiratot. - Csanádpalota községben amennyiben a törvényhozás a szükséges fedezetet rendelkezésre bocsátja, úgy a meglévő községi elemi népiskolát állami kezelésbe veszi az alábbi feltételek mellett:

1. Csanádpalota község köteles az állami-elemi népiskola elhelyezésére a jelenlegi iskola épületeket és a tanítói lakásokat a törvényes követelményeknek megfelelően karban áztatni és a jövőben is mindenkor saját költségén gondoskodni az állami-elemi iskola részére még szükséges összes iskolai helyiségekről, tantermekről és mellékhelyiségekről.

2. Köteles a község úgy a meglévő, valamint az ezután építendő összes iskolai épületeknek, tanítói lakásoknak, mellékhelyiségeknek, kerítések és kutaknak, stb. állandó jókarban tartásáról, tűzkár elleni biztosításáról és a tantermek tisztántartásáról saját erejéből gondoskogni.

3. Továbbá beleegyezését adja a község, hogy a királyi kincstár úgy az átadandó, valamint az ezután építendő összes iskolai épületekre az örök használati jogot telekkönyvileg bekebelezhesse.

4. Köteles a község hozzájárulás címén évente 7300 koronát előleges évnegyedes részletekben a kir. kincstárba befizetni mindaddig, míg az 5 %-os kivetett iskolai pótdó ezen összeget meg nem haladja.

Továbbá szavatolja a község a gazdasági ismétlő iskola céljaira a kisajátítandó 10 kat.holdon felül megmaradó 80 kat.holdat kitevő iskolaföldek jövedelme címén 3200 koronát és az alapítványból a 330 korona jövedelmet az államnak fizetni, ami a már említett hozzájárulások címén összesen 10.880 korona.

5. Köteles a község minden meglevő és az ezután szervezendő tanítói állások után 24 korona és 30 fillér nyugdíjjárulékot fizetni.

6. Köteles a község az állami-elemi iskolával kapcsolatosan szervezendő gazdasági ismétlő iskola céljaira 10 kat.holdnyi alkalmas bekerített területet az állami iskola rendelkezésére bocsátani, s azt a szükséges gazdasági felszereléssel ellátni.

Az ismertetekkel szemben a rendeletben megkivánt 10.000, illetve a község részéről már felajánlott 9.000 korona helyett csak 7.300 korona hozzájárulást kívánt a községtől, s a megajánlott 9.000 koronából fennmaradó 1.700 koronát átengedni a községnek a karbantartás, fűtés, világítás és tisztogatás költségeire.

A jövőben szükséges új iskolák építése és termek bebútorozási költségeinek fedezésére a község által felveendő kölcsöntörlesztésre a harmadik pont alatt említett 10.880 korona hozzájárulásból az év törlesztésére szükséges összeget a községnek átengedni.

A község eme hozzájárulásaival és kötelelességeivel szemben a csanádpalotai elemi népoktatás törvényszerű ellátásáról 1903-ig szeptember 1-től gondoskodik.

A községi elemi iskola tanítókat - évi 1.000 korona fizetéssel - amennyiben természetbeni lakásuk nem volna, megfelelő lakáspénzzel - fogja kinevezni.

A jövőben figyelemmel lesz a tanítói állások betöltésénél a lakosság vállalási megoszlására.

Kijelentették, hogy Nagy János akkori igazgató-tanító az általa akkor élvezett 30 kat.hold iskola föld élvezetében nyugdíjaztatásig háborítatlanul megmarad s ennek bekövetkeztéig a község az iskola földök után biztosított 3.200 korona évi járulék helyett csak évi 2.000 koronát köteles fizetni.

A miniszteri leirat szerint a tanfelügyelőség az építkezésnek a tanítók kinevezésére, az iskolák megnyitására, stb., vonatkozó javaslatát külön kellő időben köteles megtenni.

A tanács indítványa, hogy a község képviselőtestülete fogadja el a leiratot.

Voltak akik az államosítás ellen szavaztak, pl. Kálmány Lajos azért, mert az állami iskola a vallást nem tanítja és Franciaország sorsára jutnának.

Kovács József ellen volt azért, mert az emeletes iskola és a földök telekkönyvileg "rom.kath.iskola" néven állanak s a képviselőtestület olyan felett határoz, melyhez nincs joga.

Kriván László államosítás mellett szavazott, mert a község nagy tehertől szabadul meg.

Buja Lajos azzal a felvilágosítással szolgált, hogy a község tanügyét maga erejéből tovább fejleszteni nem képes. Kell három iskola és tizenhárom tanító, ha nem államosítanak, az a községnek nagy teher és 13 tanítónak még a korpótlék is. Rövidesen tanyai iskolát is kellene építeni, mert 5 km távolságra 28 tanköteles gyermek iratott össze. Ha a község tanügyét fejleszteni akarja és terhet nem akar magára venni, úgy nincs más hátra, mint államosítani.

Tornya helységben Justh képviselő is államosított, hogy a község terhein könnyebbitsen, miért ne államosítson Palota község is.

Ezután áttért a vallástanítás megoldására is, hogy ha az órák száma szaporodik, a plébános, kinek jövedelme emelkedett, kérjen segítséget és járuljon hozzá ő is annak fizetéséhez, a megyés püspök urral és miniszterrel, akkor meg lesz oldva a kérdés.

A telekkönyvezésről is szó esett: mikor a község telapulást 2/4 telek tanyái föld és ugarföld méretett ki iskolai alapra. Az urbéri rendezés alkalmával kimért földek ismét ismét iskolai célokra adattak, a nagy épületet Palota község építette és nem a felekezet igaz, hogy telekkönyvileg "romai kath." iskola szerepel, de nem hitfelekezet és a község 1869 óta használja amióta a községé lett az iskola. A telekkönyvezés ügye rövidesen rendeződik, mert az iratok a községi ügyésznek vannak átadva elintézésre.

Többek felszólalása után szavazásra került sor, 23 képviselő 5 szavazat ellenében szószerint elfogadta a miniszteri leiratot.

Komoly Pál

FALUNK TÁPLÁLKOZÁSÁNAK ALAKULÁSA, FEJLŐDÉSE

Részlet az "Egy falu hagyományos táplálkozásának bemutatása a legújabb fejlődés jelzésével" című néprajzi gyűjtésből.

A felszabadulást követő időben, 1950-60-as évektől kezdődően a lakások modernizálásával a búboskemencék kikerültek a lakásokból és helyüket cserépkályhák, kandallók, különféle tűzhelyek foglalták el. Azonban a búboskemencét nem pótolhatta egyik tűzhely sem. Olyan szép magas kenyereket, háromat, négyet nem tudtak sütni az asszonyok, legfeljebb a tűzhely lernijében sütöttek egy-két kis veknit.

Azonban akadtak asszonyok , ezekben az években is ,akik hagyományos kenyérsütéshez láttak. A teknőbe szitáltak két-három szakajtó lisztet, megkovászoltak, ledagasztották a kenyeret , s amikor kiszakajtották, akkor egy-két gyerek segítségével fogták a szakajtókat, a szakajtó ruhával letakart kenyértésztával és elvitték a pékhez megsütni. ezt ugyan nem mindenki tehette meg, csak azok, akik közelebb laktak a pékhez. Mások viszont egy tarisznya lisztet vittek a pékhez és kicserélték kenyérre. Ebben az időben még őrlöttek a parasztok, de voltak, akik nem szerettek tarisznyázní, hanem a malomból egyenesen a pékhez vitték a zsák lisztet és úgy hordták le "apránként". A pék is jegyezte , mikor, mennyi kenyeret vittek és a liszt tulajdonosai is.

Amikor 1960-ban bekövetkezett községeinkben a mezőgazdaság szocialista átszervezése, ez a lehetőség is megszűnt, hogy a termelőszövetkezetbe tömörült gazdák a malomba őrlhessenek gabonát. Ebben az időben kisebb péküzletek működtek a községben /Gazsó és Dufka pékek/a Földműves Szövetkezet kezelésében, valamint a maszek Mari pék. A Szövetkezet sütődjéből az idős Hajósi fuvaros stráfkocsival hordta szét a kenyeret a boltokba és Kövegyre. Hát, ebben a szállításban a KÖJÁL találhatott volna kifogásolni valót. Később azonban annyit törődtek, a higiéniával, hogy ponyvasátort szereltek a kenyerek fölé. A kenyerek szállítására használt, nagy, fonott kassokat is fölcserélték a kisebb műanyag ládákra, amelyekben kevésbé préselődtek össze a kenyerek. A kenyerek minőségéről csak annyit, hogy a nagyapáink idejében az ilyen sikertelen kenyérre azt mondták: "Kéz után kelletlen, kemőnce után sületlen." Egyedül a maszek Mari pék adott a kenyér minőségére is. Valódi jó házi kenyeret sütött.

1971-ben a Csongrád megyei Sütőüzem kezdte meg a kenyér-sütést Palotán, amely nemcsak községünket és a társközséget, Kövegyet látja el kenyérrel, hanem a környező községeket is. A kenyeret, kenyérmorzsát, zsemlemorzsát itt készítik Palotán, de a friss süteményeket - kalács, rétes, bukta, kifli, kuglóf, különféle piték, stb. - naponta hozzák Makóról.

A mai fiatalok jónéven vették ellátásuk ily mérvű fejlődést, mivel mindegyike dolgozni jár és munkába menet, megveszik a friss süteményeket.

A nagy ünnepek közeledtével pedig, mint karácsony, búcsú, lakodalmom előjegyeztetik a szükséges kenyeret, süteményt.

Például: karácsonyra hány mákos- és diósbeiglit/ nagyanyáink, mákos és diós hajtogatottat/hány kalácsot, hány kiflit kérnek. Tehát sok helyen elmaradtak a nagy lakodalmi kalácssütések, mert készen veszik meg. Különösen nem bajlódnak a kalácssütéssel a halálesetkor, akkor sem, amikor a nagyon idős emberek ragaszkodnak a hagyományokhoz, mely szerint a virrasztókat régen - kaláccsal és pálinkával kínálták. Mamár nincsen házaknál virrasztás, de szokás az asztalon kalácsot tartani - főként az idős embereknél - hogy a részvétlátogatókat megkínálják és "a halott éhön né távozzon".

Nem felejtkezhetünk meg a lángossütésről. Itt nálunk Palotán az ÁFÉSZ konyháján kezdték meg a lángossütést és a piaci napokon egy-egy vajling lángossal kiállt valamelyik szakács a piacra lángost árulni, amit gyorsan el is kapkodott a piaci nép. Persze a mai lángost már nem kenyértésztából készítik.

Amint a szakácstól megtudtam a receptje a következő: Élesztővel, langyos vízzel egy kis kovászt kevernek bele, ha megkellt, szódavízzel és egy kis sóval összekeverik. Könnyű tésztát vernek fel belőle, körbe haladva. Van, aki fakanállal veri fel, van, aki kézzel. Fontos, hogy a tésztát minél többször hajtogassák, hogy minél hézagosabb, lyukacsosabb legyen a lángos. Olajban sütik.

A mai lángosokat vendégek fogadására is készítik, - több százat is egyszerre - és teával szépen terített asztalon tálalják. Azonban a szépen megterített asztalon, a porcelán csészékben illatozó tea és a kerekded formás kis lángosok sem felejtetik nagyanyáink kemencefenekén sült lángosainak ízét, amelyről kis cirokseprűvel és a "festő kötő" sarkával törölték le a hamut és az újjuk hegyére vett fagyasztott zsirral dörzsölték át, sóval megporgetták és összehajtogatták, hogy a zsirtól megpuhuljon. "Frissenfejt" tejjel isteni jókat lehetett belőle enni früstökre.

/Folyt.köv./

Pánczél Józsefné

G y e r m e k j á t é k o k

gyermekkoromban, a XX.század második felében.

II. H á b o r u s j á t é k o k.

- 7./ Enyém a vár. Árokban és árkpartján játszottuk. Az árok volt a vár. A vár védői, az árok egyik szélén álltak sorban. A támadók pedig a védőkkel szemben álltak. A játék ezzel a kiáltással kezdődött: "Enyém a vár, tied a lekvár!". A támadók mindent elkövettek, hogy a védőket az árokba köldöcsék. Akit lelőttünk, az fogoly lett, és az ároksszélére ült. A játék mindaddig folyt, amíg valamennyi védő fogoly nem lett. A játék úgy folytatódott, hogy a védőkből lettek támadók, a támadókból pedig védők.

- 8./ Porbonra. Nyári hónapokban az utca közepén húzódó kocsijúton, nagy por volt. A porból nagy kupacokat csináltunk. Vezényszóra mindegyik fiú beleugrott a kupacába és "bumm" ágyúhangot hangosan utánzott. Hatalmas porfelhő keletkezett.
- 9./ Adj katonát erőset . A gyermekhad két csoportra oszlott, mintegy 10 m.-re, szemben felálltak. Egymás kezét szorosan fogva, láncot alkottak. Mind a két csoportnak volt királya. A játék azzal kezdődött, hogy az egyik csoport királya, hangosan felszólította a másik királyt: "Adj katonát erőset, vagy egy hideglelőset. Ha nincs katona, jöjjön maga a király. A felszólított király a csapatából kijelölt egy katonát, aki minden erejével futott az ellenfél sorához, hogy a láncukat elszakítsa. Ha sikerült nekik az ellenfél láncát elszakítani, akkor a leszakított rész katonáit, magához vitte az ő csoportjához, fogolyként. Ha nem sikerült neki elszakítani a láncot, akkor ő ott maradt fogolyként. Ezután a másik csoport királya kért katonát, tehát felváltva kért a két csoport királya, egymástól katonát. A játék addig tartott, amíg az egyik királynak minden katonája fogságba nem esett.
- 10./ Huszárroham. Nagyobb fiú, nyakára vett, kisebb, rönyebb fiút. Így lett a nagyobb fiúból ló, a kisebből huszár. A huszár kezében bálványfa / ecetfa / levelének hosszú kocsánya volt, mint kard. Ezzel nem lehetett egymáson sebet ejteni. A két ellenséges csapat kb. 20 m távolságra, szemben állt egymással. A roham csatakiállítással és nyerítéssel kezdődött. Ez volt a csapatkiáltás: Hajrá, üsd, vágd, nem apád!" A huszrok kezében a kard, vízszintesen, előre volt szegezve.

Szurtak, vágtak vele amig el nem tört. Ezután kézzel támadtak egymásra, iparkodtak az ellenfelet lerántani, lelökni a lóról. Aki a lóról leesett, az nem vehetett részt tovább a játékban. A játék addig folyt, amig az egyik csapat katonái, mindnyájan le nem estek a lóról.

11./ Erőpróba. Két fiú szemben állt egymással. A jobb lábfejünket, a bal lábunk felé fordítottuk. A jobb kezünkkel kezettfogtunk. Ezzel megkezdődött a küzdelem. A cél az volt, hogy olyan erős nyomást adjunk, hogy az ellenfél kilépjen a vivóállásból. Az győzött, akinek a jobb lábafeje, a vivóállásban maradt. Utána a győztesek kerültek szemben egymással. Végül az lett a leg-erősebb, akit senki sem tudott a vivóállásból kimozdítani.

/Folytatása következik./

Bazsó Dénes

HÁROM FÉRFI TEMETÉSE PALOTÁN

Mi is történt valóban 1899 év januárjában Palotán?!

Valami járványszerű betegségre gyanakodtak a falubeliek. Ugyanis meghalt Farkas József a nemcsak Palotán, de az egész megyében ismert cigány banda kontrása 85 éves korában, de még, jól bírta magát és "kontrázott" is a saját kedvelt hegedűjén. A község majdnem egész lakossága megjelent a közkedvelt zenész temetésén. A visszahagyott háztól a sirhelyig utolsó útjára az egész "banda" zeneszó mellett sirva vonult az utcán.

Meghalt az "öreg" cigány. Egy másik palotai ember Zobojszky József is meghalt, aki 50 éven át szolgált az egyházat mint harangozó, de értett az orgonáláshoz és énekléshez. Valami oknál fogva helyettesíteni kellett a kántor-tanítót. Beharangozás után az orgonához ült s játszani kezdett s egyben énekelte is a : "Bemegyek szent templomodba...." szövegű éneket s éneklés közben összesett, ráborult az orgonára és meghalt.

És mitörtént még?! Kanty János a község végrehajtója egy hét óta beteg állandó állapotban van, betegen feküdt, majd meghalt. Nagy részvét mellett temette el a község lakossága mind három jól ismert férfit.

o.o.o.o.o.o.o.o.o.o.

Komoly Pál

CSANÁDPALOTA NEVEZETESEBB ÉVEI

- 17-ik rész -

1945. Március 27-én megalakult a Magyar Földosztó Bizottság, mely elsőnek a község déli határszélén elterülő 40. Jegyző-földet, majd a 30. holdas Spóré féle Tanyaföldet osztotta ki. Ezek után került sor a Blaskavits uradalom északnyugati szélén lévő Szrbik-földre. Ezt követően ugyancsak a Blaskavits uradalomban elterülő Ilona és Kázmér földre. Ezt követte -valamilyen oknál fogva- a Nagy-purgeli 69. hold tanyaföld. Mivel az említett területek nem elégitették ki az következett hogy a mezőhegyesi majorhoz tartozó 63, 64, -es major után még 555 hold kiosztása, de a 423 földigénylőt ez sem elégitette ki. 179-en maradtak föld nélkül. És megkezdődött a "sógor, koma, szesztestvéri" vádaskodás, aminek civakodás lett a vége; majd a földek gazdátlanlansága, ami soha nem volt kívámatos. Ezt elősegítette az üzemanyaghiány is /pedig 17 traktor volt a faluban/ és az igavonó állatok hiánya. A 121 pár lóból csak huszonegynéhány maradt, de a 40 pár ökörből és bivalyból is sok vágóra került, nameg "elvezetésre".

1945. A 25 hold földdel rendelkező parasztokat, akármennyi családja volt és bármilyen jól gazdálkodott "kulák" listára

helyezték, s ha szolgáltattott rá okot, ha nem büntethető okot találtak rá. Megbüntették, ha szabadon volt a kutya, de ugyanígy, ha meg volt kötve, ugyanígy, ha kolonc volt a nyakán. Ha falevet fújt a szél a kulák udvarára. Na de ennek is vége lett!

1946. A Hangyaszövetkezet, Munkás Szövetkezet vett fel, de az üzletben - legalább is a lakosság javára nem változott semmi. Így lett a Szövetkezet röviden Földszöv

1946. Ebben az évben lepték el először el községünkben az eperfák levelét az amerikai szövőlepkék. A hernyóval lepett fák tulajdonosaikt szigorúan büntették.

1950. Március 15-én 18. taggal megalakult a " Lenin Vörös Októbere" mezőgazdasági szövetkezete. A tagság a földhözjutottak közül került ki és a rájuk erőszakolt állami tartalék /elkobzott földekkel/ 18 kth. föld várt személyenként megmunkálásra. Mivel ezek ennek a területnek nem tudtak eleget tenni, a helyhatóság a lakosságot szűlített ki, aminek nem csak a "rugdfel-hagyd ott" munka lett a következménye, de a nemkívánatos civakodás is. Na meg akik könnyen ítélték gyűlölettel nyilatkoztak.

1951. Szeptember 2-án megalakult a Vegyes Kísipari Szövetkezet, melyet rövidítve "Kátéesznek" mondtak. Tgajai a helyi kísiparosokból állt, akik saját szerszámaikat is magukkal vitték.

1951. 14 taggal megalakult a "Törekvés" nevet viselő egytipusú mezőgazdasági szövetkezet. Tagjai földje 3. és 15 kh. között váltakozott. Annak dacára, hogy minden állami kötelezettségnek eleget tettek, a Lenin Vörös Októbere tsz-hez akarták csatolni, ami után 3. év múlva feloszlott a csoport és a területeket államosították. Igaz, kártalanítva lettek. Itt, ott a határban kisebb parcellákba kaptak földet.

1952. Május 5- és 6-án 7. fokos fagy lepte a határt. Elfagytak a megkapált kukoricák és a fagy után olyan szárazság következett hogy a másodvetésű kukorica legtöbb része nem kelt ki. /Ilyenre az ~~akkor~~ akkori öregek se emlékeztek/

1955. Községünk határában megjelent a kolorádó/burgonyabogár/, mely addig, legalább is nálunk ösmeretlen volt. Ma már a vegyszerezések dacára is tulzattan elszaporodott s ha nem védekeznek ellene, tönkre teszi a burgonyát. A rovarvilágból egyetlen ellensége a katicabogár, mely a kolorádó bogár petéit megeszi. De ezt is pusztítja a vegyszer.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.

Asztalos P. Kálmán

RÉGI SZÓHASZNÁLAT CS-PALOTÁN

Elemózsia: élelem. "Vigyé magaddal egy kis elemózsiát, mert mire visszaérsz, ~~levegő~~ az éhség!"

Acca, hoci, acide: Alázatos kérelem. "Acide a kantát, hocide a széket, acca a kast."

Kasu: Félreértő: "Hiába magyarázol annak a kasunak, úgy se érti."

Guzslódik; Betegeskedik. "Se nem tesz, se nem vesz, csak guzslódik."

Kotyel: Tökéletlen. "Mit vársz egy clyan kotyeltől, aki még magával is tehetetlen."

UTMENTI KAVICSOK

Aki nem ösmeri a köznyelvet: - papírról se szónékoljon!

Aki csak magának vet: - kevéset arat!

Nem én állapitom meg, hogy ki vagyok, hanem embertársaim.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.

Asztalos P. Kálmán

A GYŰJTEMÉNY GYARAPTTÓI

Póta Beatrix, Tolbuchin u. 36. Egy régi teafőzőt és egy régi pénzt.

Mari Imréné, Délibáb u. 39. A csanádpalotai volt "Haladás" mgtsz életéről szóló füzetet, egy alsó "réklit", egy színes alsószoknyát s még több régi női ruhát.

Pánczél Józsefné, Viola u. 16. Tehénfejesre használt bádóg fejőedényt./palotai smójárással "zsétátr".

Asztalos P. Kálmánné Orgona u. 36. Egy darab szatyorfonó mintát. Ilyen formán fonták a kukoricacsuhéjból font szatyrokat. /1903-ban még "szatyorfonó tanfolyam" volt Palotán./A minta anyai örökség. Továbbá adományozott egy szatyrot és egy 1860. évi tányért.

..-.-..

TÁRSADALMI MUNKA A TÁJHÁZNÁL

A Honismereti kör tagjai idejét látták, hogy a kapott, régi virágos bútorokat, sifont, kaszlit, szekrényt, asztalt, székeket a tájház előszobájában elhelyezzék.

Erre július 24-én sort keritettek: Mari Imréné, Nagyfalusi Ilona, Pánczél Józsefné, Nagy Mátyás, Vass Sámuel, Kinyó András, Asztalos P. Kálmán.

A bútorok, úgy alakra mint festésre szépen mutatnak munkánk tükrébe és Elődeink szép izlésébe.

..-.-.-..

Asztalos P. Kálmán

JELENÜNK KRÓNIKÁJA

A főtér rendezése: A nyár folyamán folytatódott Csanádpalota főtérének rendezése, szépítése. A piactér átépítése után a tanács-háza előtti rész került javításra, olyanformán, hogy a -boka ficamito- nagy köveket fölszedték és helyébe diszes téglákat raktak. A park köré pedig csinos kis kerítést vontak. Ezen a tavasz tavaszon történt először, hogy - a tiszta megőrzése érdekében - a búcsút a futtbalpályán tartották, mivelhogy a tervek szerint ezentúl minden nagyobb rendezvényt a tervezett ifjúsági parkban rendeznek, tartanak.

Nyugdíjasok kirándulása: A Kelemen László Művelődési Ház Nyugdíjasklubja júniusban négynapos társasutazást szervezett tagjai részére, amelyen 33 fő vett részt.

Utirány: Makó-Békéscsaba-Békés-Mezőberény-Berettyóújfalu-Derecske-Hajdusoboszló-Debrecen-Nyíregyháza-Tokaj-Sárospatak-Sátorajauhely-Széphalom-Hollóháza-Tokaj-Miskolc-Mezőkövesd-Füzesabony-Heves-Jászberény-Szolnok-Szentes-Hódmezővásárhely-és vissza Makó.

I. napi program: A békéscsabai rövid pihenő után a Hajdusoboszlói Bocskai Múzeum és a Művelődési ház kiállításának megtekintése. Délután strandolás a gyógyfürdőben. Majd Debrecen következett, ahol szállás foglalás után közös vacsorán vettek részt, majd szabadprogram.

II. napi program: Debrecenben városnézés, a Déri Múzeum, a Nagytemplom, a Kollégium megtekintése. Délután Nyíregyházán rövid városnézés. Vacsora és szállás Tokajban. Este szabadprogram, borkóstolás.

III. napi program: Kirándulás Hollóházára, a porcelánmúzeum megtekintése. Majd Széphalom, a Kazinczy Múzeum megtekintése, utána délután a sárospataki vár, a híres Református Kollégium és a Könyvtár megtekintése következett. Szállás ismét Tokajban.

IV. nap: Reggeli után tovább utazás a híres Zsóri gyógyfürdőbe Mezőkövesdre. Utközben Miskolcon rövid pihenő. Ebéd Mezőkövesden, vacsora Szolnokon. Végül hazaérkezés, az éjszakai órákban.

.-.-.-.-.-.

NYUGDIJASOK FÜRDŐZÉSE . A Kelemen László Művelődési Ház nyugdíjas klubjának 35 fős csoportja augusztus 5-én Gyopáros fürdőbe látogatott, ahol kellemes fürdőzésben vettek részt.

Nyugdíjasok találkozója: A Csanádpalotai Szabadság MGTSZ augusztus 19-én, az államalapító Szent István király, az alkotmányunk és az új kenyér ünnepén ismét megrendezte a nyugdíjasok találkozóját. A Fényes vendéglőben tartott ünnepségen a himnusz elhangozása után Gál László a tsz párttitkára köszöntötte az ünnepeltet, a gyémánt és arany lakodalmukat ünneplő párokat és az ünnepségen megjelent nyugdíjasokat, Az általános iskola uttörője-Fülöpné Borsos Ágnes tanárnő vezetésével-verssel

énekekkel emlékeztek Istvánra a királyra, az új kenyérre, melyet nemzetiszín szalaggal szépen átkötve, átnyújtottak a tsz vezetőinek. Míg a kisebb, harmadik osztályos tanulók a természetből, az állatvilágból vett mesejátékkal kedveskedtek az idős embereknek.

Fekete János a tsz elnöke mondott ünnepi beszédet, méltatva augusztus 20-a jelentőségét, amelyben együtt ünnepeljük a 950. éve elhunyt államalapító István király emlékét, az 1949-ben megalkotott új ~~sz~~ szocialista alkotmányt és az új kenyér az "élet" megújulását. Megemlékezett az idei rekord termésről, s annak eredményes betakarításáról. Egyben megemlékezett azokról az idős, vagy már elhunyt alapító tagokról, akik küzdelmes verejtékes munkával szerzett kis vagyonkájukat áldozták a Szövetkezet boldogulására. Szólt arról, hogy jelenleg 483 nyugdíjasa van a szövetkezetnek. Ez alkalommal 16 új nyugdíjasnak adtak át ajándékot, hogy ezzel is emlékezetesebbé tegyék dolgozóiknak a nyugdíjazásuk napját. Ünnepi beszédének befejezésével a tsz elnöke megszegte az új búzából sült kenyeret, amelyet azután szétosztottak. Erdélyi Sándorné a Nagyközségi Tanács nevében meleg szeretettel köszöntötte a házassági évfordulójukat ünneplő párokat, akik 60 és 50 évvel ezelőtt fogadtak egymásnak örök hűséget és azóta jóban, rosszban, örömben és bánatban kitartottak egymás mellett. A gyámánt lakodalmukat ünneplő Halász Mihály és neje Pál Erzsébet. Az arany lakodalmukat ünneplő Prágai Pál és neje Bednár Erzsébet. Mari István és neje Gyürki Ilona, akiket a tsz szociális bizottságának asszonyai szintén meleg szeretettel köszöntöttek, virágot és ajándékot nyújtottak át nekik. Míg Markovics Gézáné hangulatos "nóta csokorral" kedveskedett az ünnepelteknek és az ünnepségen megjelent nyugdíjasoknak. Majd a vendéglő pincérei felszolgálták a finom vacsorát, a zenészek pedig hangulatos zenével tették emlékezetesebbé a nyugdíjasok találkoztóját.

Pánczél Józsefné

Úttörő riportereink írták:

Immár két éve, hogy községünk az Északi-középhegységben, Bogácsen táborhelyet vásárolt a Hazafias Népfront és az úttörőcsapat hulladékgyűjtési akciója által befolyt pénzösszegeből.

Azóta a gazdasági szervek, intézmények közreműködésével 5 faház készült el. Természetesen a - már mondhatjuk hagyományos - hulladékgyűjtési akciók sem maradtak abba. Ennek köszönhető, hogy 300.-Ft táborozási díjat kellett csak fizetni, a hiányzó összeget pótolni tudtuk. Tavaszra nyilvánvalóvá vált, hogy az idei nyáron első ízben alakalmunk nyílik, egy csoportnyi tanuló táboroztatására. A szervezést csak májusban mertük elkezdeni, amikor a szülők pénztárcáját az osztálykirándulások egyébként is megviselték. Végül 25 tanuló jelentkezésével számolhattunk. Volt köztük 2. osztálytól 8-os pajtásig. Két kísérő nevelőnk és a táboroztatáson részt vevő tanácselnök úgy igyekezett, hogy az életkori sajátosságának megfelelő programot állítson össze. A 9 nap alatt a részt vevők megismerkedhettek Bogáccsal, hisz korábban e község neve környékünkön nem volt túl ismerős, s annak szűkebb és tágabb környezetével. Gyalogtúrák során látogattuk meg a közeli Cserépfalut, a Subalyuk-barlangot, a Képesz-hegyet, Sikfőkút csónakázótavát. Az úttörők 6-8 km-es a kisdobosok 2-3 km-es túrákat tettek az erdőborította tájakon. Kirándulásra került sor a közeli Egerbe, meglátogatták a történelmi emlékeiktől híres várost.

Természetesen egy nap sem maradhatott el a fürdés, a hideg és melegvizes medencékben a lubickolás, úszás. Az éjszakák hangulatát az őrsegek izgalma adta meg. A környék ismerete kellett, és persze sok-sok "bátorság", hogy a pajtások kutatóútra indulhassanak "elveszett" nevelőik után. Ilyen programok közepette a napok gyorsan repültek. Reméljük szép emlék marad a 25 tanulónak az első bogácsi táborozásról, s az élmények megosztása sokakat ösztönöz jövőre is táborozásra.

.....

1988.december

P A L O T A I

K R Ó N I K A

A csanádpalotai Kelemen László Művelődési Ház honismereti
körének lapja

Honismeret, helytörténeti közlemények

Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság

Borítólap: Vass Józsefné

Kiadja: Csanádpalota Nagyközségi Közös Tanácsának
Kelemen László Művelődési Háza

Felelős kiadó: Erdélyi Lajos művelődési ház igazgató

KÉZIRAT GYANÁNT

GYERMEKJÁTÉKOK

/ Gyermekkoromban, a XX. század második évtizedében. /

III. S á r b ó l k é s z ű l t j á t é k o k.

Puttyangó. Az utca téglajárdáján két ökölnyi nagyságú sárgámbót farmáltunk és pogácsa alakra lapitottuk. A pogácsa közepébe belenyomtuk hüvelykujjunkat, amikor az ujjunkat kihúztuk, a keletkezett lyukba, belekөpкөdtünk. A nyáltól a sár csúszossá vált. A belekөpөs után, a hüvelykujjunkal a lyukat tágítottuk és mélyítettük. Amikor a lyuk alján a sár már kb. 3 mm vastag lett, ekkor ovatosan, - hogy a lyuk nyílása ki ne szakadjon -, a jobb kezünk tenyerébe tettük úgy, hogy a lyuk nyílása felül legyen. A szánkhoz emeltük és a lyukba, belebeszélтünk: "Kukk bele, kukk bele kis korszó, olyant szóljál, mint a bösörkány Bullantyuné feneke." Ezután a sár csomót, a lyukkal lefelé fordítva, a téglajárdához csaptuk. A lyukba szorult levegő hangos durranással, a lyuk kb. 3mm-es részét, kiszakította.

Gőzkazán. Ez is kedvelt játékunk volt. Először elkészítettük a kazán hengeralakú részét, ehhez pöcsolyával hozzáragasztottuk a tűzszekrényt, majd a henger elejére a kéményt, hátsó részére pedig a dugattyút. Ezután beszórtunk a 4 járókerék és a lendkerék pálca tengelyét, ezután száradni hagytuk 3-4 napig. Ugyanekkor elkészítettük a kerekeket és a viztartályt. A viztartályt csak akkor ragasztottuk a hengertest alá, amikor a megszikadt kerekeket a tengelyre tettük. Ugyanezen a módon, cséplőt is csináltunk hozzá és amikor készen lett mind a kettő, ekkor a meghajtó kerekeken bicskával kis nyílást vágunk és ebbe a nyílásba helyeztük el a meghajtó szíjjat utánzó spárgát. Ez volt a nagyszíjj, aminek a segítségével, - a valóságban -, a kazán működésbe hozta a cséplőszekrényt. Állandó zúgás és fűtyülés mellett, játszottunk vele, azaz utánóztuk vele, azaz cséplést.

Butorok. Leányok részére készítettük. Szekrényt, sublótót, diványt könnyű volt csinálni, mert tömörségük miatt, megmaradtak formájukban. Bicskával karcoltuk rájuk az ajtók és más mintás részük formáját, pl. fiókokat. Asztalt, székeket nehezebb volt készíteni, mert a pálcikákból kifaragott lábak között, a vékony sár, pl. asztallap, súlyánál fogva laszakaadt. Ezért úgy készítettük el az asztalokat, székeket, hogy a lapjukat lefektettük és felülről szúrtuk bele a lábakat. Így hagytuk pár napig, amíg meg nem szikkadtak, vagy száradtak.

Állatok. Ló volt a kedvenc állatunk. A sáresemót, sárgarépa formára alakítottuk. A vastagabb része lett az állat törzse, a vékonyabb részből formáltuk ki a nyakát és a fejét. A hasi részbe 4 db. erős pálcikát szúrtunk, ez lett a lába. A farkát és a sörényét, rossz meszelő szőre adta. Pár napig szikkadni, száradni hagytuk.

A számár készítősi módja ugyanaz volt mint a lóé, csak füleit rossz csizmaszár bőréből nyírtuk ki.

/Folytatás következik./

Bazsó Dénes

BLASKOVICS URADALMON LÉVŐ FÖLDEK HASZNOSÍTÁSA

Csanád megye főispánja 1945 január második felében elrendelte - mivel Blaskovics nagybirtokos elmenekült - a birtokot 5-10 holdanként kishaszenbérletbe kell kiadni.

Itt elsősorban Csanádpalota lakossága jön tekintetbe, - így hangzik a rendelkezés -.

A haszonbért a kormányhatóság később fogja megállapítani.

Csanádpalota község képviselőtestülete 1945.február 3-án felszabadulás után tartott első ülésén, öt tagból álló gazdasági bizottságot hozott létre, ennek feladatává tette; írják össze községben a jogosult földigénylőket.

További feladatuk még az összeíráson kívül a mezőgazdasági ügyek intézése és a nehézségek megoldása. A Bizottság sürgős megalkotását az igavonó állatok nagy hiánya és a nehéz gazdasági helyzet tette szükségessé. Első feladatuk a tavaszi munkálatok megkezdésekor az igavonó állatok arányos elosztása és a parlagon lévő földek megmunkálása. A mezőgazdasági bizottság megválasztott tagjai:

Asztalos P.Kálmán, Hangai József, Csókás Sándor, Tóth István Pál és Fekete József.

Komoly Pál

CSANÁDPALOTA NEVEZETESEBB ÉVEI

/ 18.rész/

1956. Ebben az évben építette a Sportpálya öltözőét.

1956. Októberében kitört " az ellenforradalom", mely az akkori basáskodással telített személyi kultuszban uralkodókat üldözte. Csanádpalotán annyira uralkodtak magukon az addig ártatlanul megcsúfolt emberek, hogy különösebb bosszúállás nem történt.

1957. A Hatóság felszedette a volt Blaskovits uraság kisvasútját, mely az állomásról a Kossuth és a Kálmány Lajos utcán haladva a Diófa utcán vezetett végig az uradalomba. Több lakótárs rosszanlóan vette a vasút tönkretetését, mivel "tiz öle földút/ a Rácz út mellett vezetett és sáros időben hasznát vehették volna.

1957. A Földműves Szövetkezet patronálásával létrejött az Országos Takarékszövetkezet. Ezt 27 lakótárs alapította.

1958. Ez év őszén Kiss Andorné és Kálmán Edit tanárnők Kálmány Lajos plébános és népmesegyűjtő életéről

"Kálmány-estet" rendeztek. Az előadást 3-szor kellett ismételni.

1960. A városi és üzemi dolgozók - némi utasításra - Csanádpalota parasztságát termelőszövetkezetekbe agitálták. Az agitálók között voltak durva, fenyegető agitálók, de finimabbak is. Az idős parasztság félt legjobban a tsz. től, mert nem látta biztosítva a megélhetését sem.

1960. Ebben az évben vásárolt a Tanács a községben elsőnek televíziót, melyet a Tanácsháza kistermében helyeztek el. Amikor ennek híre ment, egyik-másik lakostársunk meg akarta tekinteni az adást, de az akkori elnökhelyettes kitessekelte az adófizetőket. Erre lett olyan "kirvaj" az elnökhelyettessel szemben, hogy a tévét még aznap átvitték az akkori művelődési házba és többször kihirdették hogy bárki, bármikor megnézheti a vetítést.

1961. Felépítették a Törpevizművet, melyet a Fürdőnek tervezték, de ezideig possadt víztartó. A törpevizművet, hidroglobusnak is nevezik. Kezdetben idegenkedve fogadta a lakosság többsége.

!-!-!-!-!

Asztalos P. Kálmán

UTMENTI KAVICSOK

A túltáplált vágyak kátyus utra vezetnek.

A becsület mércéje bárkit hitelesen mér.

Van aki nem tudja, hogy lassan is kiérünk a temetőbe.

Aki csak a Mának él, annak nehéz lesz a Holnap.

A történelem bizonyítja, hogy bármilyen ranglétráról le lehet esni.

A határtalan rohanás - bárhová rohanunk - veszélybe vezet!

Jaj annak, aki másokat - bármilyen uton, módon-féler vezet.

Számtalanszor bebizonyosodott, hogy szebb, jobb és könnyebb az Élet, ha nem b-ntjuk egymást.

.-.-.-.-.-

A Honismereti Kör néhány tagja ismét bebizonyította, még mindig van rendezni való a Tájháznál. Így azokat az eszközöket és szerszámokat, melyek nem a megfelelő helyen voltak a tömeges hurcolkodás miatt: helyre rakták. A munkában részt vett Pánczél Józsefné, Mari Imréné, Nagyfalusi Ilona. Persze a ruhafélékből is gyarapították a gyűjteményt.

RÉGI IRAT.

D88 1

142

1849.

Palotai Kerületi Szolgabírójától.

A Kerületi Községek Elöljáróinak.

Palotán nov.21-én

Méltóságos Cs,K-Fő Biztos Ur 1121.sz.alatt érkezett magyar nyelven kinyomtatott plakátai az formában lévő I.és 2 forintos bankjegyek a célból vett beváltására mind a Császári mind a királyi sereg 76 hadi parancsnoksága által kiadott rendelvevények 1.szám által adott ki kihirdetése a nyilvánosság helyén leendő. a kifüggesztése szoros kötelességökbe tétetik.

Asztalos P.Kálmán

"Dúcos kása,dúcos víz"

Részlet az "Egy falu hagyományos táplálkozásának bemutatása a legújabb fejlődés jelzésével" című néprajzi gyűjtésből. Ez a mondás a nagyszüleink idejéből való,mivel ők még sok kukorica ételt ettek. Früstökre is gyakori volt a zsíros-kása,tejeskása, vagy sült görhe,málé. /Még a mezei munkához is szívesen vittek egy zacskó kását,mert a vaslábon hamar megfőtt./ A ledarált kukoricakását kétfelé szitálták, a nagyobb szeműből főzték a kását, az apróbb szeműből sütötték

a málét, görhét. / Erre a célra a magyar- vagy a fehér édeskukoricát temmelték. / A kását úgy főzték, hogy a zubogó sós vízbe a kását beleszórták és folytonos kavarással mellette puhára főzték. / Ha kemény volt még vizet öntöttek hozzá. Innen a mondás: "Düccs kása, düccs víz". / Ha zsíros kását akartak enni, akkor szalonna darabokat néhány szelet kolbásszal megsütöttek és a főtt kásával összekeverték. Ha teljes kását akartak enni, akkor kevesebb sót hintettek a fővő kásába, s amikor megfőtt, a kását lehűtötték, tejet öntöttek rá és tejjével együtt kanalazták. A Málé. Sokan úgy tartották, hogy a legjobb málét disznóvágáskor lehet sütni, úgy, hogy a forró abálólével leöntik a kukoricalisztet. Ilyenkor zsír se kell bele, csak egy kis cukor meg só és ha megpuhult, jó puha a málé, amit sütés után kidarabolnak, mint a pitét. A Görhe. Szintén kukoricalisztből készült, csak keményebbre hagyták, mint a málét, hogy kézzel formázható legyen. Sokan a görhét is forró tejjel öntötték le, melybe előzőleg cukrot, sót és zsírt keverték el. A görhe is jobb leforrázva, mert nem olyan kérges, Sütés előtt kézzel, markonként szaggatták, elkéritették és a tepsibe téve laposra nyomkodták. A Görhe és málé készült úgy is, hogy egy kis buzalisztból élesztővel gvenge kovászt futtattak fel és ezt hozzádolgozták a leöntött kukoricatésztaához. Görhe is, málé is, früstökre is sült, meg arra is, hogy egész nap elmorogtak rajta.

A "turusganca" már inkább ebédre készült, Amit úgy készítettek, hogy az apró szemű kásából - kis buzalisztal keverve - pulickát főztek. A jó sűrűre főtt pulickát még lehűtötték, hogy keményedjen. Ha megkeményedett, egy zsírba mártott kanállal a tálba szaggatták, ahol szaggatás közben forró zsírral locsolták és - hordóban érleltt - "erős tutuval beszórták.

Elődeinknek hagyománya volt az ujévi főttkukorica evésnek. A néphit szerint: aki ujév napján sok szemes kukoricát eszik, annak az új esztendőben sok pénze lesz. Ezért vászonszilkében kemencében főzték meg a szemes kukoricát és ujév napján szemelgették.

Nagyanyáink még az asztal alá is hintettek belőle.

Nagypénteken sem maradhatott el a pattogatott kukorica evése. Katholikus vallású elődeink annyira böjtöltek, hogy nagypénteken delelőtt semmit sem ettek. A templomból kijövet pedig egész nap csak pattogatott kukoricát és pár falat sóval meghintett kenyeret ettek.

A nyári, zsenge főtt-, vagy sültkukorica pedig fölséges csemege volt a gyerekeknek, felnőtteknek egyaránt. Ezt manapság is szívesen fogyasztják.

/Folyt. köv./ Pánczél Józsefné

HUSZ ÉVE

1969. május hónapjában jelent meg Csanádpalotán a FALU KRÓNIKA, melyet Kinyó István a Művelődési Ház akkori igazgatója ezekkel a gondolatokkal indított útjára: "Talán azzal a gondolattal kezdeném - írja -, melyet lapunk elődje az 1897-ben kiadott Csanád- Palotai Hírlap is írt néhány soros bevezetőként:

"Nem a nagy nyilvánosság számára adjuk ki a lapot, hanem községünk múltját, jelenét megismerni szándékozó lakói részére. Múltjuk van a kezdeményezőknek is, a művelődési otthon honismereti szakkörének. Eddigi munkájuk bebizonyította, hogy a munka és tanulás melletti rendszeres gyűjtés nem járt eredménytelenül. A rendszeres kiállítások, előadások jól szolgálták községünk múltjának megismerését.

A kiállítás egy idő múlva bezárja kapuit és elzárja a lehetőségeket a további ismeretektől. Pedig a gyűjtőmunka nem áll meg. Új és új eredmények születnek a helytörténeti múlt feltárásánál. Új adatok kerülnek elő, új néprajzi tárgyak gazdagítják a szakkör szerény gyűjteményét. Ezért indítjuk útjára jelen kis lapunkat, melyet igyekszünk úgy összeállítani, hogy az valóban a fenti célokat szolgálja. Nem zárkózunk a jelen események ismertetésétől sem, hiszen ez is legalább oly jelentős a helytörténet szempontjából, mint a múlt, és segítséget adhat majd a helytörténet további kutatóinak.

Községünk ebben az évben ünnepli felszabadulásának 25. évfordulóját. Ennek jegyében kértünk és kaptunk engedélyt a néhány lapos kiadvány megjelentetéséhez..." Kinyó István

- . -

A FALU KRÓNKA első számában a művelődési ház igazgatójának bevezetőjén kívül helyet kapott Bazsó Dénes: Csánádpalota község története című írása, Asztalos P. Kálmán a kemencekocsiról szóló ismertetője, melyhez a szemléltető rajzot Kovács Borbála készítette. Dékány Józsefné: Májusi csokor címmel jelenünk eseményeit gyűjtötte csokorba. Páncsél Józsefné a régi idők babonás szokásaiból adott izelítőt. Végül "TISZÁN INNEN? DUNÁN TUL" című rádiós vetélkedőről jelent meg híradás, Kinyó Istvántól. A továbbiakban bekapcsolódott a krónika írásába Németi Bálintné, Komoly Pál, a Csongrád megyei levéltár munkatársa és még sokan mások.

- . -

1971. novemberében jelent meg a krónika 7-ik száma. Új köntösben. A borítólap bal felső sarkában a felszabadulási emlékmű körvonalai láthatók, a név pedig PALOTAI KRÓNKA névre változott. Ez alkalommal a bevezetőben Gila Mihály, Egys. Vez. Titkára Köszöntötte az olvasót: "Tisztelt Olvasó"

Hagyománnyá vált már községünkben, hogy 1969. tavasza óta megjelenik a "FALUKRÓNKA", községünk honismereti, helytörténeti közleményei. Az első számok kiadásánál a szerkesztők célja az volt, hogy az önképzés mellett megmentsék községünk régebbi haladó hagyományait. Az azóta eltelt idő bebizonyította, hogy egy közel ötezer lakosú községben igény van az ilyen jellegű kiadványra.

A honismereti szakkör tagjai fáradságot nem ismerve gyűjtik községünk emlékeit, melyeket szeretnének megőrizni az utókor-
nak ..."

1973. augusztus 20-iki számában a PALOTAI KRÓNICA megemlékezik az ujonnan épült művelődési ház átadásáról: A himnusz elhang-
zása után az elnöki köszöntőt Balázs István a Nagyközségi Közös
Tanács elnöke, avató beszédet pedig Hantos Mihály a Csongrád
Megyei Tanács elnökhelyettese mondott. Ezután versek következtek
majd a művelődési ház irodalmi szinpada, népi táncsoportja és
az ÉDOSZ táncgyűttes szórakoztatta a közönséget. A fentiek után
került sor a művelődési ház előtt felállított Kelemen László
első magyar szinigazgató arcai márványból készült mellszobrá-
nak leleplezésére, akiről a művelődési ház méltán kapta nevét,
őrizve emlékét az utókor számára.

A Módszertani Központ megyei vezetősége részéről Dr. Börcsök Vince
és szigeti György 1975. év novemberében a Kelemen László Művelődé-
si Házban megyei honismereti továbbképzést rendeztek.

E rendezvényen a megye városaiból és községeiből, s a helybeli
lakosok közül is többen meghallgatták Dr. Novák József előadását,
aki a Népművelési Intézet részéről érkezett és Oltvai Ferenc nyg.
megyei levéltáros ismertetését Csánádpalotáról.

Az említettek után Bazsó Dénes nyg. tanár ismertette a megjelen-
tekkel a PALOTAI KRÓNICA előállításának módját. Az előadások után
a megyei vendégek megtekintették községünk honismereti gyűjte-
ményét, a Délibáb utcában.

.-.-.-.-.

A Kelemen László Művelődési Ház Honismereti köre újabb állomás-
hoz érkezett, azon szerencse folytán, hogy a művelődési ház jelen-
legi igazgatója, Erdélyi Lajos nagy patronálója, támogatója honis-
mereti mozgalmunknak.

Nem kevesebb támogatásba részesít minket a Csanádpalota Nagyközségi Közös Tanács, amely látva mennyire gyarapszik gyűjteményünk, a Kelemen László Művelődési Ház szomszédságában egy Tájház berendezésére alkalmas épületet vásárolt. A gyűjtemény átszállításában a egyéb munkákban valamennyien szívesen segédkeztünk.

.--.-.--.

Ez írás rövid ismertetője annak, hogyan jutott el szakkörünk a krónika - írás évfordulójához.

Pánczél Józsefné

JELENÜNK KRÓNIKÁJA

Népfront ülés A Hazafias Népfront Nagyközségi Bizottsága rendezésében szeptember 16-án a "Gyülekezési és Egyesülési jogok" törvénytervezetének ismertetésére és megvitatására került sor a Kelemen László Művelődési Házban. A törvénytervezetet ismertette: Erdélyi Sándorné vb. titkár. Vita-
indító: Kovács Istvánné a HNF B titkára. A vitában nagy számban vettek részt a jelenlévők.

.--.-.--.

Felszabadulási Ünnepség

A község felszabadulásának évfordulója tiszteletére szeptember 24-én köszoruzási ünnepséget tartottak a felszabadulási emlékműnél. A helyi párt-, tanácsi-, állami és társadalmi szervek képviselői helveztek el a megemlékezés virágait. Ezenkívül a művelődési házban tartottak megemlékezést, uttörő csapatgyűlésen vettek részt.

Vasútállomás átalakítása Jelenleg is folyamatban van a vasútállomás épületének belső átalakítása. Az 1884-ben az Arad-Csanádi Részvénytársaság által létesített vasút és vasútállomás az évszázad alatt több-kevesebb rekonstrukciós átalakításon, felújításon ment át. A jelenlegi felújítással a helyiségek funkciói cserélődnek fel.

.-.-.-.-.

Kis ABC építése. A Kossuth és a Gerle utca sarkán, - a volt játszótér helyén egy új élelmiszer üzletet épített az ÁFÉSZ. A 158 négyzetméter belterületű, elemekből felépített üzletház rekord idő alatt készült el, társadalmi munkában. Egyetlen szakember irányításával a II. bolt elárusítói és az ÁFÉSZ irócai dolgozói voltak az építők, akik csütörtökön fogtak a munkához és a következő szerdán lecserélve, készen állt a csinos kis üzletház. A bolt megnyitását karácsonyra tervezte a vezetőség, mivel a berendezések a fatelepen készen várják a beszállítást és a megnyitást. A karai tél ezt megakadályozta.

.-.-.-.-.

Diszitőművészeti szakkör A Kelemen László Művelődési Ház diszitőművészeti szakköre október elejével megkezdte téli foglalkozását, Vágvölgyi Jánosné vezetésével. A foglalkozásokat keddesténként tartják. Az asszonyok ezen a télen a vásárhelyi hímzést és a szálbeszövést, ún. "subrikát" készítik.

.-.-.-.-.

Ünnepi megemlékezés A NOSZF 71. évfordulója alkalmával november 7-én koszorúzást tartottak a Felszabadulási Emlékműnél. A helyi párt-, állami és társadalmi szervek vezetői helyezték el a megemlékezés virágait.

18 órakor ünnepi nagygyűlést tartottak a művelődési házban. Megnyitót mondott: Antalné Agócs Mária a helyi pártbizottság titkára. Ünnepi beszédet mondott: Koczás Ferenc a Csongrád Megyei Munkásőrség parancsnoka. A megemlékezést műsor követte.

Véradás A Makói Vértranszfúziós Állomás november 14-én a Kelemen László Művelődési Házban kiszállásos véradó napot tartott. 67 véradó jelentkezett vért adni.

Taggyűlés A Vöröskereszt Nagyközségi Alapszervezete november 25-én taggyűlést tartott a művelődési házban. A gyűlés résztvevőit Czabarka Andrásné vöröskeresztes titkár tájékoztatta a szervezet évi tevékenységéről.

Rákszűrés A Makói Kórház november 22-én a csanádpalotai orvosi rendelőben rákszűrést tartott, ezenkívül gégevizsgálatot.

72 nő jelentkezett rákszűrésre és 56 gége vizsgálatra.

November 23-án a férfiak részére tartottak gégevizsgálatot, s ezen 28 férfi vett részt.

Véradóünnepség A Vöröskereszt Községi Alapszervezete november 28-án "Véradók napja" ünnepséget szervezett a művelődési házban, amelyen átadták a Magyar Vöröskereszt által adományozott kitüntetések a többszörös véradóknak. 30 véradás után a "Kiváló véradó" aranyfokozatát kapta: Ludányi Lászlóné. Husz véradás után a "Kiváló véradó" arany fokozatát kapták: Luczó Jánosné, Varga István, Zsiga István és Tóth Sándor. Tizenöt véradás után a "Kiváló Véradó" kitüntetés ezüst fokozatát kapták: Csapó Jánosné, Antal Béla, Mikulán Sándor és Rácz Péter. Tíz véradás után a "Kiváló Véradó" kitüntetés bronz fokozatát kapták: Bajer János, Kovács Antal, Juhász Nagy Ferenc, Batta János, ifj. Kabai Sándor.

Falugyűlés A Nagyközségi Községi Tanács, a HNF Nagyközségi Bizottsága szervezésében november 21-én falugyűlést tartottak a művelődési házban. A gyűlésen megjelent és felszólalt Vári Miklós országgyűlési képviselő is. A gyűlést Kovács Istvánné, a helyi HNF titkára nyitotta meg. A nagyszámú - mintegy 250 - megjelent választópolgár először videó felvételről tekinthette meg a település fejlődését. Fejes Ferenc tanácselnök beszámolt ezután az elmúlt falugyűlés óta végzett községfejlesztési, községpolitikai munkáról, további feladatokról. A beszámolót több hozzászólás követte.

.-.-.-.-.

Nyugdíjasklub A Kelemen László Művelődési Ház nyugdíjas klubja augusztus 20-án kirándulást szervezett Debrecenbe. A kirándulók 39 fő - megtekintették a virágkarnevált és városnézésen vettek részt.

.-.-.-.-.

A Kelemen László Művelődési Ház nyugdíjas klubja szeptember 8-án a battonyai nyugdíjasklub nyugdíjas találkozóján vett részt, amelyen 5 település: Csanádpalota, Mezőkövácsháza, Kétegyháza, Nagyszénás és Dombegyháza nyugdíjasai találkoztak, mintegy 250 fő. A találkozót a battonyai nyugdíjasklub megalakulásának 15-ik évfordulója alkalmával rendezték. A rendkívül szívélyes fogadtatás után a klubvezetők virágokat helyeztek el a különböző emlékművekre. Majd kezdetét vette az ünnepség. A "Ki mit tud" vetélkedőből verbuválódott szereplők, énekesek, szolók, versmondók szerepeltek. Köztük a 91 éves Perényi János bácsi. A finom vacsora, a tömördek sütemény és a hangulatos mulatság tették emlékezetessé a battonyai nyugdíjas találkozót.

Pánczél Józsefné

Mikulás nap az öregek otthonában.

A hagyományos Mikulásnapról az Öregek Napközi Otthonában is megemlékeztek. Mint a gyerekeknél szokás: a nagyszakálú Mikulás bácsi osztotta szét a mikuláscsomagokat az otthon öregjeinek. Jelenleg 50 személyt gondoznak a napközi otthonban. És legtöbb újjonnan jött. Aki ritkán fordul meg az otthon falai között, az meglepetve látja, hogy fiatalodnak az otthon lakói. A régi alapító tagok kihaltak vagy betegesen otthonukban, kórházban fekszenek. S akik a helyüket elfoglalták, azok az asszonyok még szorgalmasan kézimunkáznak. Közben nézik az új színes televíziót, amit nemrég kapott az otthon. Jelenleg 1988. január óta Bernátné Droppa Márta az otthon vezetője és a Gondozási Központ gondoskodik az idős gondozottakról.

Pánczél Józsefné

A 2160. számú Petőfi Sándor úttörőcsapat életéről.

Ebben a tanévben is - mint máskor - újjáalakultak az örsök, rajok új névadókat választottunk, így született meg a "druzsba", a Zalka Máté, a Fekete István raj.

Első csapatgyűlésünket szeptember 23-án tartottuk, Erdélyi Lajos csapatvezető köszöntötte a csapatot, majd megemlékeztünk a pákozdi győzelemről. Ekkor tudtuk meg új jelmondatunkat:

"Jót, s jót! Ebben áll a nagy titok!"

Nem sokkal később, egy pénteki Gélélőtt akadályversenyre hívták az örsöket. Az Aradi 13 vértanú emlékére rendezett verseny első állomásán a történelmi tanulmányainkból vizsgáztunk. Majd a nevelőotthon sportpályáján egy ügyességi akadálypályát küzdöttünk le. Volt ott minden, célbadobás, egyensúlyozás, kapurorugás - természetesen a biciklin ülve.

Talán ez volt a legnehezebb. A harmadik állomáson néhány kérdésre kellett válaszolnunk, utána bábokat készített minden órs. Majd az utolsó állomáson - a kreszparkban - a helyes közlekedést próbáltuk bemutatni.

Az Aradon történetekre emlékeztünk. Október 6-án reggel egy videóműsor segítségével, melyet a 7.A osztály Matuska Jánosné vezetésével készített.

Október hónap egyik nagy feladata volt a hulladékgyűjtés. Ez évben papír- és vashulladékokat lehetett gyűjteni. Mindössze 3 nap állt rendelkezésünkre, mégis elég sokat sikerült összegyűjteni. Ezt mutatják az eredmények is, miszerint a legtöbbet a 4.A osztály gyűjtött. Összesen 5.373kg-ot.

November 7-e tiszteletére iskolánkban orosz nyelvű szép kiejtési versenyt rendeztek. Szergej Mihájkov egyik nagy-sikerű versét adtuk elő. Legtöbben a 6. osztályosok közül neveztek be, de a hetedikes, nyolcadikos diákok sem hiányozhattak. Legszebben Csókás Máriának és Laskovicz Henriettnek sikerült elmondani.

A szép kiejtési versenyen kívül fordítási verseny is volt. Erre csak 7-es, 8-os pájtások jelentkeztek. Ez abból adódott, hogy egy igen nehéz mesét kellett magyar nyelvre fordítani. A "Rózsa és a költő" című mesét végül is Móricz Csaba fordította a legszebben, ezzel ő nyerte meg a versenyt.

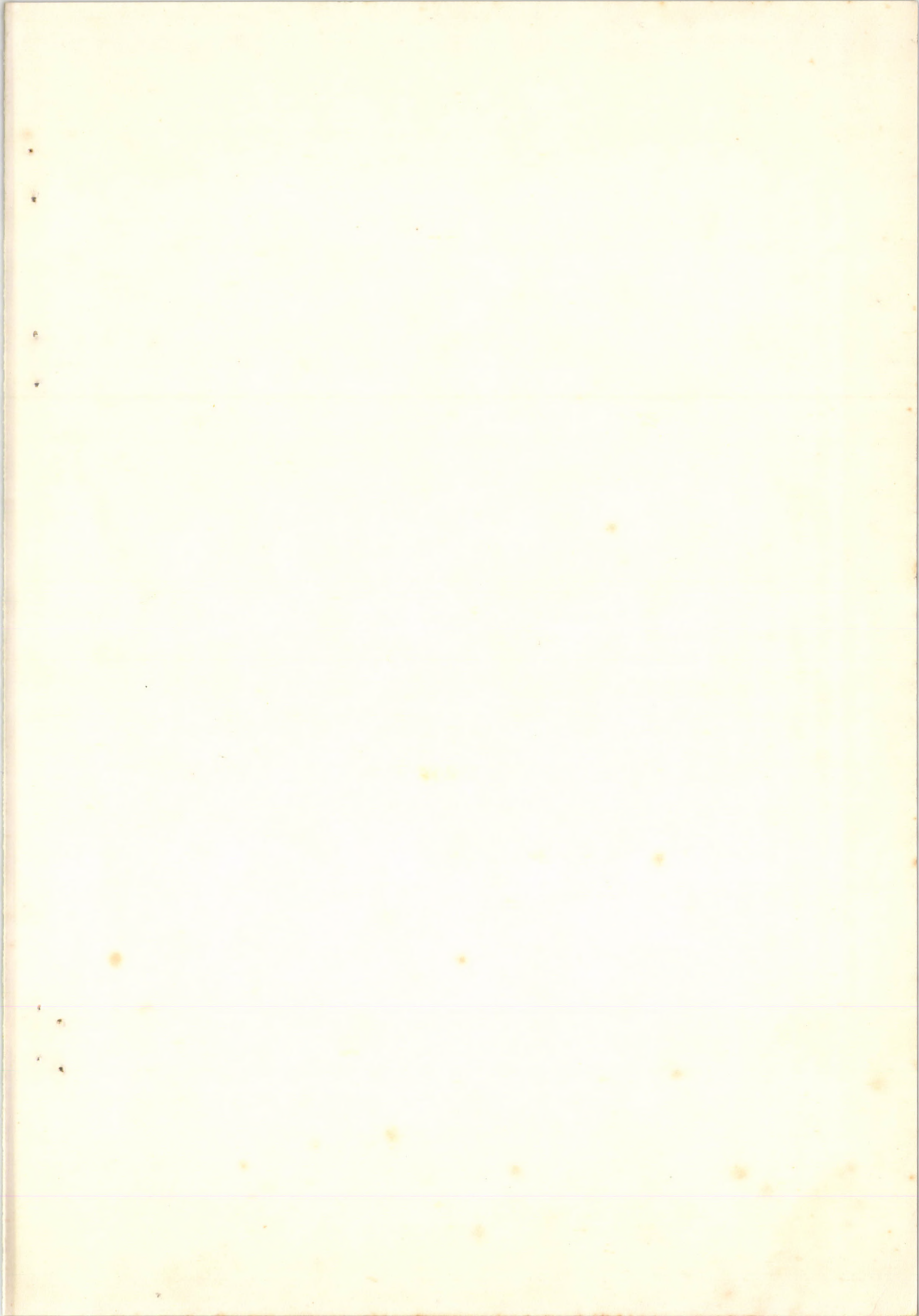
November 7-e tiszteletére műsorral készültünk. Témája a századforduló Oroszországa és a forradalom bemutatása volt.

Az 57 szereplővel bemutatott műsor nagy sikerrel szerepelt a felnőttek előtt is.

Október 27-én tisztasági napot szerveztünk, melyen minden osztály egy meghatározott intézmény udvarát tette rendbe. Így szépült meg a három iskola környéke.

A GYÜJTEMÉNY GYARAPÍTÓI

- 1./ Mari Imréné Délibáb u.39. Régi evőeszközöket és női ruhákat. 1 db. morzsólószéket, 2 db. régi teás bögrét.
- 2./ Nagyfalusi Ilona Lenin u. Egy asztalterítőt, egy ablakfüggönyt és egy himzett kombinét.
- 3./ Kovács Gábor OTP vezető 1 db. mángorlót adományozott.

VGW MS 88-515